

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)	
Krachtlijn 1: Governance One Health											
1. Opzet van een Belgische intersectorale governancestructuur ter bestrijding van antimicrobiële resistentie die zorgt voor een betere samenwerking tussen de sectoren voor de gezondheid van mens, dier en milieu, die zorgt voor de effectieve betrokkenheid van de overheden bij het beheer van dit probleem en die het mogelijk maakt om de acties te coördineren en de opdrachten van de verschillende Belgische actoren die meewerken aan de bestrijding van AMR te verduidelijken, als onderdeel van een "One World One Health"-aanpak.	1a. Politieke bekrachtiging van de nieuwe governancestructuur door de betrokken Belgische partners (federale, gewest- en gemeenschapsministers, interministeriële conferenties).	H/A/E	FOD VVVL, federale, gewest- en gemeenschapsministers, (interministeriële conferenties)		Federaal/Deelstat en	2021		Politieke bekrachtiging en betrokkenheid partners	Notulen van de interministeriële conferentievergadering en (of andere: bijv. protocolakkoord).		
	1b. Oprichting van de "Coördinatieraad AMR", een bestuursplatform voor de intersectorale coördinatie van het AMR-beleid, bestaande uit hoge vertegenwoordigers van alle Belgische overheidsinstellingen die betrokken zijn bij de bestrijding van AMR en die tot doel hebben de uitvoering van de Belgische strategie ter bestrijding van antimicrobiële resistentie door de verschillende betrokken Belgische actoren te coördineren en hierop toe te zien.	H/A/E	FOD VVVL, DVZ	Alle betrokken Belgische partners: FOD VVVL, RIZIV, FAGG, FAVV, Sciensano, AVIQ, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Brussel-Hoofdstad, Agentschap Zorg en Gezondheid, Duitstalige Gemeenschap DGOV, Vlaamse Milieumaatschappij, Waalse Overheidsdienst, Leefmilieu Brussel, AMCRA, Beheercomité van de Antibioticaconvenant voor de dierlijke sector, TC-MDRO, OST, NAC, MTAB, RAG/RMG.		Federaal/Deelstat en	2021	Federale regering	Algemene coördinatie van en toezicht op de uitvoering van de AMR-acties	Benoeming van de leden, vergaderingen van de "Coördinatieraad AMR" en beslissingen	
	1c. Oprichting van de stuurgroepen van de Coördinatieraad AMR	H/A/E	FOD VVVL			Federaal/Deelstat en	2021		Coördinatie van en toezicht op de uitvoering van AMR-acties, per sector en voor alle transversale acties	Vergaderingen van de stuurgroepen van de "Coördinatieraad AMR" en beslissingen	
	1d. Oprichting van een multidisciplinaire Wetenschappelijke Raad, bestaande uit onafhankelijke wetenschappelijke experts die voor de duur van het Actieplan worden benoemd ("vaste experts"), die erkend worden om hun deskundigheid op het gebied van de bestrijding van antimicrobiële resistentie en die afkomstig zijn uit de verschillende betrokken sectoren.	H/A/E	FOD VVVL	Federale ministers van Volksgezondheid, Landbouw en Leefmilieu		Federaal	2021	Federale regering	Wetenschappelijke adviezen over de Belgische epidemiologische situatie (DGH/AMR/IPC/HCAI)	Zorgen voor de wettelijke basis, benoeming van de leden, vergaderingen van de "Wetenschappelijke Raad AMR", verslagen	
	1e. Oprichting van "AMR-werkgroepen" om de uitvoering van de acties van het Nationaal Actieplan op basis van een mandaat te coördineren.	H/A/E	Coördinatieraad AMR en zijn stuurgroepen	AMCRA, Beheercomité van de Antibioticaconvenant voor de dierlijke sector, TC-MDRO, OST, NAC, MTAB, RAG/RMG, Werkgroep FAGG 'Onbeschikbaarheden en verpakkingsgrootte antibiotica'.		Federaal	2020-2024	Federale regering	Coördinatie van de uitvoering van de acties van het Nationaal Actieplan op basis van een mandaat (per thema)	Zorgen voor de wettelijke basis, samenstelling van werkgroepen, benoeming van de leden en de secretarissen van de WG's, vergaderingen van de WG's	
	1f. Oprichting van het AMR-ondersteuningsteam en zijn netwerk van secretarissen van de werkgroepen en van de Wetenschappelijke Raad	H/A/E	FOD VVVL	Andere betrokken partners (die het secretariaat van de WG's en van de Wetenschappelijke Raad verzorgen).		Federaal	2021		Administratieve, logistieke en wetenschappelijke ondersteuning van de Coördinatieraad en zijn stuurgroepen	Eigen personeel en teamorganisatie	

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actieberek (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
	1g. Oprichting van een transversale werkgroep om te zorgen voor de "signal capturing": capteren van "alarmsignalen" (resistenties) bij laboratoria en op het terrein. Uitbreiding van de samenwerking tussen NRL's (proeven op dieren en voedsel) en NRC's (proeven voor de menselijke gezondheid) met het oog op de uitwisseling van informatie over potentieel overdraagbare resistenties ("signal detection") tussen sectoren die gevolgen kunnen hebben voor de menselijke gezondheid.	H/A/E	FOD VVVL / Sciensano	Sciensano / NAC / TC-MDRO / NRC / Plasur / FAVV	Federaal	2021		Snelle opsporing van de ontwikkeling van resistenties	Mandaat, vergaderingen	
	1h. Ontwikkelen van partnerschappen met stakeholders voor AMR-beleid door het ontwikkelen van afsprakenkaders en conventies, het organiseren van gezamenlijke events, het opzetten van gezamenlijke communicaties, het delen van data in overeenstemming met GDPR, e.d.m...	H/A	FOD VVVL / DGGS - FAVV / AMCRA	Deelstaten Federale administraties Beroepsverenigingen van artsen, tandartsen, verpleegkundigen, ziekenhuisapothekers, BCFI, ziekenhuisbeheerders, dierenartsen, veehouders.	Federaal/Deelstaten	2024		Betrokkenheid en participatie van de stakeholders	partnerschappen met stakeholders voor AMR-beleid (afsprakenkaders en conventies), gezamenlijke events, gezamenlijke communicaties, het delen van data, ...	
2. Jaarlijkse evaluatie, op nationaal niveau, van de uitvoering van het Actieplan en van de epidemiologische situatie.		H/A/E	Coördinatieraad AMR en zijn stuurgroepen		Federaal	2021-2024 (jaarlijks)		Jaarlijkse evaluatie	Jaarlijkse evaluatieverslagen	
3. Goedkeuring van nieuwe acties die verband houden met de doelstellingen van het Nationaal Actieplan		H/A/E	Coördinatieraad AMR en zijn stuurgroepen		Federaal	2021-2024		Acties van het NAP aangepast aan de situatie op het terrein/aan de context	Nieuwe goedgekeurde acties	
4. Verspreiding van de jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van het Actieplan en de analyse van de Belgische epidemiologische situatie (DGH/AMR/IPC/HCAI) onder de stakeholders.		H/A/E	Coördinatieraad AMR en zijn stuurgroepen	AMCRA, Beheercomité van de Antibioticaconvenant voor de dierlijke sector, Sciensano	Federaal	2021-2024 (jaarlijks)		Gemeenschappelijke kennis in verband met de stand van zaken van de Belgische acties en de Belgische epidemiologische situatie	Publicatie en verspreiding van verslagen/adviezen, organisatie van de stakeholdersdialoog,	
5. Zorgen voor samenhang tussen de communicatieacties en de communicatie met de actoren op het terrein verbeteren/centraliseren.		H/A/E	Coördinatieraad AMR en zijn stuurgroepen	Alle betrokken Belgische partners: FOD VVVL, RIZIV, FAGG, FAVV, Sciensano, AVIQ, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Brussel-Hoofdstad, Agentschap Zorg en Gezondheid, Duitstalige Gemeenschap DGOV, Vlaamse Milieumaatschappij, Waalse Overheidsdienst, Leefmilieu Brussel, AMCRA, Beheercomité van de Antibioticaconvenant voor de dierlijke sector, TC-MDRO, OST, NAC, MTAB, RAG/RMG + PAQS, VIKZ, BVIKM, NVKVV, BICS, HGR, MTAO, NOSO-info, VPP, Testaankoop, Pharma.be, MEDTECH, DGZ/ARSIA, universiteiten, private sector, maatschappelijk middenveld	Federaal/Deelstaten	2020-2024	Integratie sociale media en/of compatibiliteit NOSO-info-platform	Transparantie en zichtbaarheid verbeteren en het aantal communicaties naar de actoren op het terrein beperken		
6. De diensten die door externe experts aan de overheidsinstanties worden verleend in het kader van expertises of het verstrekken van technisch-wetenschappelijk advies rationaliseren en vergoeden		H/A/E	FOD VVVL, AMR-ondersteuningsteam		Federaal	2020-2024	Wettelijke basis voor de financiële vergoeding van experts	Toezien op de erkenning van het verrichte werk en de inzet van experts bestendigen	Vergoedingen voor de diensten van experts	

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
7. Voldoende personele en financiële middelen toewijzen voor de uitvoering van het Belgische AMR beleid (preventie en beheersing van infecties en antimicrobieel stewardship).	7a.	H/A/E	Alle betrokken Belgische partners: FOD VVVL, RIZIV, FAGG, FAVV, Sciensano, AVIQ, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Brussel-Hoofdstad, Agentschap Zorg en Gezondheid, Duitstalige Gemeenschap DGOV, Vlaamse Milieumaatschappij, Waalse Overheidsdienst, Leefmilieu Brussel, AMCRA, Beheercomité van het Antibioticaconvenant voor de dierlijke sector, TC-MDRO, OST, NAC, MTAB, RAG/RMG.		Federaal/Deelstaten	2020-2024			Aantal VTE's en budgetten toegewezen aan de acties	
	7b. Toezien op voldoende financiële middelen voor AMCRA (afdeling bewustmaking & communicatie), gegevensverzameling en -analyse in de dierlijke sector, bioveiligheidsmaatregelen, ... ZIE PAGINA "Budget Dierlijke Gezondheid" voor meer details	A	FAVV, FAGG, Fonds, dierenartsvereniging, diervoedervereniging, pharma.be			Federaal	2020-2024	Beschikbare middelen agentschappen en AB-taks	De continuïteit waarborgen bij de uitvoering van de aan AMCRA toevertrouwde taken, gegevensverzameling en -analyse, bioveiligheidstool	KB (FAGG), overeenkomst (FAVV); opgenomen in budget van agentschappen; activiteitenverslag AMCRA (sensibilisatie eenheid)
8. Benoeming van een "AMR-commissaris" in geval van een grote crisis.		H/A/E	FOD VVVL	Bevoegde ministers	Federaal	2020-2024		Zorgen voor de wetenschappelijke coördinatie in geval van een crisis en zichtbaarheid van het probleem	Benoeming van de commissaris	

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
Krachtlijn 2: Verstandig gebruik: stewardshipacties voor een verstandig gebruik van antibiotica om het risico op antibioticaresistentie te bestrijden										
9. Beschikbaarheid & regelgevend kader van diagnostische tools.	9a. De diagnostische tools evalueren (bijv. rapid diagnostic tests RDT) en aanbevelingen/voorwaarden formuleren voor het juiste gebruik daarvan om het voorschrijven van antimicrobiële middelen te optimaliseren, bijvoorbeeld door middel van een evaluatie of 'Health Technology Assessment'; 9b. De nomenclatuur herzien op basis van de evaluaties.	H/A	FOD (opstart van de studie)	KCE Universiteiten RIZIV DGGS FAGG ebpractienet	Federaal	2022				
		H	RIZIV (nomenclatuur)	DGGS FAGG	Federaal	2023				
10. Het afleveren van de exacte dosering en hoeveelheid voorgeschreven antibiotica in openbare apotheken in de praktijk brengen, bijvoorbeeld via de aflevering van "unidosissen" (= "monodosissen") en/of via kleinere verpakkingen (aangepast aan de behandeling) van de antimicrobiële stoffen.	10a. Oprichten van een werkgroep met als doel: 'Nagaan welke de mogelijkheden zijn om (enkel) de benodigde dosis en hoeveelheid antibiotica af te leveren in de apotheken. De noodzakelijke reglementaire wijzigingen en budgettaire en praktische consequenties/drempels van de verschillende opties worden nagegaan, in overleg met de betrokken sectoren'.	H	Coördinatie werkgroep: FAGG (BUM)	FOD, DGGS RIZIV, DG Inspectie (FAGG): afdeling aflevering, experts op het terrein, FOD Economie, farmaceutische industrie	Federaal	2022-2023: haalbaarheid nagaan van de verschillende opties en de beste optie selecteren	/	1. Minimaliseren van het risico op overconsumptie van AB. 2. Minimaliseren van het risico op zelfmedicatie en op het gebruik van overschotten van antibiotica ('AB misuse').	Conclusies/aanbeveling en van de werkgroep zijn geformuleerd en de te bewandelen piste werd gekozen.	
	10b. Implementatie van de meest geschikte optie om de exacte dosis en hoeveelheid antibiotica af te leveren aan de patiënt.	H	FAGG voor wat betreft de aflevering, RIZIV voor de aangepaste tarifiering	FOD, DGGS RIZIV, DG Inspectie (FAGG): afdeling aflevering, FOD Economie, farmaceutische industrie	Federaal	2023-2024: implementatie	Haalbaarheid van de voorgestelde actie werd aangetoond	3. Minimaliseren van de kosten voor de ziekteverzekering. 4. Aanmoedigen van het voorschrijven op maat van de patiënt (qua dosis, behandelingsduur, etc.).		
	10c. Nagaan of de verpakkingsgroottes kunnen worden aangepast om beter overeen te komen met de aanbevelingen, in overleg met de betrokken sectoren.	H	Coördinatie werkgroep: FAGG (BUM)	FOD, DGGS RIZIV, DG Inspectie (FAGG): afdeling aflevering, experts op het terrein, FOD Economie, farmaceutische industrie	Federaal	2022-2023: haalbaarheid nagaan	/	5. Minimaliseren van het risico op milieuvervuiling.		
	10d. Eventuele implementatie van de aangepaste verpakkingsgroottes.	H	Coördinatie werkgroep: FAGG (BUM)	FOD, DGGS RIZIV, DG Inspectie (FAGG): afdeling aflevering en DG Post - vhb post (FAGG), FOD Economie, farmaceutische industrie	Federaal	2023-2024: eventuele implementatie	Haalbaarheid van de voorgestelde actie werd aangetoond	6. Verbeteren van het toezicht op de consumptie van AB en de selectiedruk van antibiotica via de terugbetalingsgegevens.		
11. Nagaan of het afleverstatuut van bepaalde (last resort) antibiotica kan worden beperkt (bijv. alleen in ziekenhuizen) en/of de terugbetaling van bepaalde antibiotica kan worden beperkt of aan bepaalde voorwaarden kan worden onderworpen.	11a. Inventariseren van het afleverstatuut van de 'last resort' antibiotica.	H	FAGG (BUM)	FOD, DGGS, RIZIV	Federaal	2022-2023	/	Zowel in de ambulante zorg als in de ziekenhuissector mogen last resort antibiotica alleen worden voorgeschreven op advies of met toestemming van een voldoende opgeleide professional (= klinisch infectioloog of medisch microbioloog).	De lijst is opgesteld.	
	11b. Bekijken van welke antibiotica het afleverstatuut en/of de voorwaarden tot terugbetaling zou(den) moeten aangepast worden en de haalbaarheid van de voorgestelde wijzigingen nagaan; zowel op het niveau van de vergunning, als op het niveau van de terugbetaling. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de verkoopsijfers van deze specifieke antibiotica in de ambulante sector, alsook met een mogelijke interferentie met het OPAT (ambulante parenterale antimicrobiële therapie) project.	H	FAGG (BUM)	FOD, DGGS, RIZIV, externe experts	Federaal	2022-2023	Inventaris 'last resort' antibiotica	Bedoeling is om het gebruik van bepaalde last resort antibiotica te		

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
	11c. Nagaan of de terugbetaling van last resort antibiotica beperkt kan worden tot de voorschriften van infectiologen en microbiologen.	H	FAGG (BUM)	FOD, DGGS , RIZIV, externe experts	Federaal	2022-2024		last resort antibiotica te beperken.		
	11d. Doorvoeren van het aangepaste afleverstatuut en/of de aanpassing van de terugbetalingsvoorwaarden, indien er een noodzaak toe is.	H	FAGG (BUM)	FOD, DGGS , RIZIV, FAGG (VHB post)	Federaal	2023-2024	Haalbaarheid van de voorgestelde actie werd aangetoond			
12. De beschikbaarheid van oude/smalspectrum evenals nieuwe/innovatieve antibiotica verbeteren	12a. Opstellen van een lijst met 'essentiële' antibiotica, alsook de stand van zaken van deze antibiotica op de Belgische markt: hun (on)beschikbaarheid, welke merken, welke toedieningsvorm(en), welke dosissen, nationaal/Europees vergund, etc.	H	FAGG: BUM	FOD, DGGS RIZIV, experts op het terrein	Federaal	2022: opstellen lijst 2023-2024: up-to-date houden van de lijst	/			
	12b. Opstarten van een werkgroep teneinde de redenen van onbeschikbaarheid of stopzetting commercialisatie te achterhalen en te zoeken naar pistes of incentives/oplossingen om de beschikbaarheid van nieuwe/innovatieve antibiotica en de reeds bestaande antibiotica te verbeteren. Deze discussie moet ook op Europees niveau gevoerd worden.	H	FAGG: BUM	RIZIV en FOD Economie, FOD Volksgezondheid (+ BAPCOC), EU Commissie, EMA, Europese lidstaten/autoriteiten	Federaal	2022-2024	/	De beschikbaarheid van (oude, smalspectrum) antibiotica op de markt is nodig zodat de voorschrijvers de richtlijnen kunnen volgen en het meest geschikte antibioticum kunnen voorschrijven. Wanneer bepaalde	De lijst is opgesteld, en wordt up-to-date gehouden.	
	12c. Analyse maken van onbeschikbaarheden van geneesmiddelen en algemene maatregelen uitwerken om deze te vermijden, in overleg met de werkgroep onbeschikbaarheden.	H/A	FAGG: BUM	WG Onbeschikbaarheden van het FAGG	Federaal	Continu	/	(oude, smalspectrum) antibiotica niet (meer) in de handel verkrijgbaar zijn, tijdelijk onbeschikbaar zijn of niet verkrijgbaar in de juiste dosering, worden de voorschrijvers verplicht		
	12d. Analyse en evaluatie maken van de beschikbaarheid van gele antibiotica voor alle soorten (dierlijke sector), met de nadruk op minder gangbare soorten	A	FAGG: Afdeling geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik	Industrie	Federaal	Continu	/	ze te vervangen door minder geschikte producten, vaak van het		
	12e. Systematische opvolging en evaluatie van onbeschikbare antibiotica en alternatieven (bv vaccins) + zoeken van oplossingen via beslissingsboom.	H/A	FAGG: BUM	Eventuele externe experts, FAGG: Afdeling geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik	Federaal	Continu	/	breedpectrumtype. De alternatieven kunnen minder doeltreffend zijn, meer bijwerkingen hebben en het risico op resistentie vergroten.		
	12f. Communicatie over onbeschikbare antibiotica: 1) mogelijkheid voorzien voor zorgverlener om per mail geïnformeerd te worden wanneer een AB terug voorradig is of de onbeschikbaarheid werd verlengd, bijvoorbeeld via het platform pharmastatus; 2) Integratie van de informatie van onbeschikbare antibiotica in de software via SAM v2 (Source Authentique des Médicaments - Authentieke Bron Geneesmiddelen).	H	FAGG: BUM	SAM Governance group (onder coördinatie van FAGG en RIZIV)	Federaal	2020: gerealiseerd	Pharmastatus en SAM v2 operationeel	Ook de toegang tot nieuwe en innovatieve antibiotica is een must in de strijd tegen antimicrobiële resistentie. De		
	12g. Uitwerken en implementeren van een procedure en beslissingsboom voor de opvolging en evaluatie van stopzettingen van commercialisatie van belangrijke antibiotica, naar analogie aan wat reeds bestaat voor onbeschikbaarheden.	H/A	FAGG: BUM	WG Onbeschikbaarheden, FAGG: Afdeling geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik	Federaal	2022-2023	/	beschikbaarheid van bepaalde antibiotica is een bedreiging voor 'antibiotic stewardship'.		

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
	12h. Door overleg met de betrokken firma en desgevallend andere firma's bij stopzettingen of niet-commercialisatie (ook van bepaalde doseringen/toedieningsvormen), trachten van het AB waarvan sprake op de markt te houden of te brengen.	H	FAGG: BUM	RIZIV, FOD Economie en farmaceutische industrie	Federaal	Continu	/			
13. De ontwikkeling van alternatieven voor antimicrobiële stoffen (zoals faagtherapieën en vaccinatie) ondersteunen	13a. Opstarten werkgroep om na te gaan hoe de ontwikkeling van alternatieven kan gestimuleerd worden (door samenwerkingen met de academische wereld, bepaalde incentives, wetwijzigingen,...)	H	FAGG	FOD Volksgezondheid, Sciensano, RIZIV, externe experts	Federaal	2020-2024	/	Het gebruik van alternatieven voor antibiotische behandelingen vermindert het gebruik van antibiotica en verlaagt de selectiedruk op de bacteriële populatie, en bijgevolg, het ontstaan van resistentie.	Conclusies/aanbeveling en van de werkgroep zijn geformuleerd.	
	13b. Consultatie nationale en internationale stakeholders die betrokken zijn in faagtherapie, om de stand van zaken van faagtherapie op het terrein in kaart te kunnen brengen.	H	FAGG: DG PRE en BUM (opvolging)	FAGG: DG Inspectie, FOD Volksgezondheid, externe experts, farmaceutische industrie, Sciensano, RIZIV, militair hospitaal, andere ziekenhuizen	Federaal	2020-2022	/			
	13c. Consultatie/benchmarking andere bevoegde autoriteiten (Europees) om na te gaan wat er in andere landen reeds bestaat aan faagtherapie + hoe het wettelijk geregeld is.	H	FAGG: DG PRE en BUM (opvolging)	FAGG: DG Inspectie, FOD Volksgezondheid, externe experts, Europese autoriteiten, Sciensano, RIZIV, militair hospitaal, andere ziekenhuizen, EU commissie, EMA	Federaal	gerealiseerd: met uitzondering van Frankrijk hebben de meeste andere landen geen regelgeving mbt bacteriofagen	/			
	13d. Ontwikkelen van een regulatorisch kader voor het gebruik van faagtherapie (in samenwerking met de andere Europese instanties)	H	FAGG: DG PRE en BUM (opvolging)	FAGG: DG Inspectie en juridische dienst, FOD Volksgezondheid, externe experts, Europese autoriteiten, Sciensano, RIZIV, militair hospitaal, andere ziekenhuizen, EU commissie, EMA, kabinet, FOD Defensie	Federaal	2021-2024	Gealigneerde visie			
	13e. Bekijken of een nationaal referentiecentrum voor faagtherapie kan worden opgericht.	H	FAGG	FAGG, FOD Volksgezondheid, externe experts, Sciensano, RIZIV, militair hospitaal, andere ziekenhuizen, kabinet, FOD Defensie	Federaal	2022-2024	Nationale Consensus over regulatorisch kader (cfr voorgaande actie)			
	13f. Analyseren hoe vaccins een impact kunnen hebben op AMR in de Belgische context en daarbij nagaan welke acties moeten ondernomen worden om hieraan te kunnen voldoen.	H	Gemeenschappen	FOD Volksgezondheid, externe experts, academische sector, Sciensano, FAGG: DG PRE en BUM (opvolging), regio's en gewesten	Federaal/Deelstaten	2020-2024	/			
14a. Het gebruik van last resort AB in de dierlijke sector verbieden (vooruitlopend op Verordening 2019/06 betreffende diergeneesmiddelen?) - voornamelijk huisgezelschapsdierensector	A	FAGG			Federaal	2022	Lijst van stoffen - beslissing EU Comm in het kader van Verordening 2019/6 (Art. 37 4. & 5.)	Geen enkel gebruik van last resort AB voor gezelschapsdieren.	Verkoopgegevens Registratie door dierenartsen (zie operationele doelstelling 37b.) Gegevens over de cascade	Jaarlijks BelVet-Sac rapport & gebruiksgegevens (Sanitel-Med)
14b. Geneesmiddelenregister op het landbouwbedrijf voor elk gebruik van AB bij VPD (met uitzondering van 2.1.3.)	A	FOD DG APF	FOD, landbouwers, FAVV, FAGG		Federaal	2017-2024	KB van 21/07/2016	Traceerbaarheid van AB	bijgewerkt geneesmiddelenregister aanwezig op het landbouwbedrijf	resultaten van CL FAVV
14c. Geneesmiddelenregister op het landbouwbedrijf voor het gebruik van AB bij kalveren en varkens < 1 maand	A	FOD DG APF	FAGG, dierenartsen, FAVV, landbouwers		Federaal	2022	Wijziging van het KB van 21/07/2016	traceerbaarheid verbeteren en misbruik van AB voorkomen	bijgewerkt geneesmiddelenregister aanwezig op het landbouwbedrijf	resultaten van CL FAVV

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opmenging van de indicator(en)
14. De nationale wetgeving inzake het gebruik van antibiotica actualiseren en particuliere initiatieven om het gebruik van (bepaalde) antibiotica te beperken/onder controle te houden, aanmoedigen.	14d. Antimicrobiële gevoeligheidstest voor gebruik van CIA bij VPD (en andere beperkingen)	A	FAGG	FOD, landbouwers, FAVV	Federaal	2020-2024	KB van 21/07/2016 ("Art. 9 §2 van wet op de uitoefening van de diergeneeskunde)	een verstandig gebruik stimuleren/misbruik voorkomen - CIA alleen wanneer er geen andere optie beschikbaar is	resultaten van antimicrobiële ontvankelijkheidstest aanwezig op het landbouwbedrijf	resultaten van CL FAVV en FAGG
	14e. Verbod op het gebruik van colistine in gemedicineerde voeders	A	BFA	Dierenartsen, voederfabrikanten,	Federaal	2021	Wijziging van convenant FAVV - BFA?	misbruik van colistine voorkomen / preventief gebruik van colistine ontmoedigen	1. nieuwe of gewijzigde overeenkomst of andere 2. Verkoopgegevens van voormengsels	2. BelVet-Sac rapport
	14f. Antimicrobiële gevoeligheidstest voor groepsbehandeling + definitie/beschrijving van "groepsbehandeling" (ook "orale of parenterale toediening?) - of alternatief	A	FOD APF/FAGG	FOD?, FAVV, dierenartsen, landbouwers	Federaal	2022	Wijziging van het KB van 21/07/2017	misbruik en/of preventief gebruik van AB voorkomen	resultaten van antimicrobiële ontvankelijkheidstest aanwezig op het landbouwbedrijf	resultaten van CL FAVV en FAGG
	14g. Aflevering van AB alleen voor de duur van de behandeling (met een maximum van 3 weken).	A	FOD DG APF	FAVV, FAGG, dierenartsen, landbouwers	Federaal	2022	Wijziging van het KB van 21/07/2017	onnodige/niet-toegewezen voorraad op het landbouwbedrijf vermijden en inwinnen van het advies van de dierenarts aanmoedigen in geval van een (gedeeltelijk) mislukte behandeling	T&VD	resultaten van CL FAVV en FAGG
	14h. Antimicrobiële gevoeligheidstest voor gebruik van CIA bij alle dieren (en andere beperkingen)	A	FAGG	FOD, FAVV, alle dierenartsen, landbouwers, eigenaars van dieren	Federaal	2022	Wijziging van het KB van 21/07/2017	een verstandig gebruik stimuleren/misbruik voorkomen - CIA alleen wanneer er geen andere optie beschikbaar is	resultaten van antimicrobiële ontvankelijkheidstest aanwezig op het landbouwbedrijf	resultaten van CL FAVV en FAGG
	14i. Verbod op preventief gebruik van antibiotica in de diergeneeskunde. EU-wetgeving volgen (meer nadruk in of Verordening 2019/6).	A	FAGG	FAVV	Federaal	2022		Verstandig gebruik stimuleren	CL FAGG, FAVV	jaarverslagen
15. Voorschrijven van antimicrobiële middelen: versterken van de evidence-based-practice (guidelines)	15a. Uitwerken van een plan 2020-2024 inzake welke richtlijnen ontwikkeld moeten worden binnen welke zorgsettings. Dit plan wordt afgestemd met en idealiter geïntegreerd in de werkzaamheden van het federaal EBP-netwerk.	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid INAMI/RIZIV KCE (federaal EBP-netwerk) HGR/CSS Vertegenwoordiging van medische specialisten BVIKM	Federaal	2022				
	15b. Ontwikkelen van een structureel kader voor de opmaak en actualisering van de standaard richtlijnen voor eerste lijn en ziekenhuis en financiering. De methodiek van de opmaak van de guidelines dient transparant en evidence-based te zijn, alsook gevalideerd door CEBAM.	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid RIZIV KCE (Réseau fédéral EBP) HGR-CSS Vertegenwoordiging van medische specialisten BVIKM	Federaal	2021			Volledige herzieningscyclus om de 5 jaar.	
	15c. Ontwikkelen van een structurele samenwerking met het BCFI, het federaal EBP-netwerk (ebpractinet, ...) en eventuele andere actoren die richtlijnen publiceren, verspreiden en implementatie.	H	DGGS	BCFI ebpractinet FAGG Vertegenwoordiging van medische specialisten	Federaal	2020-2024				

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actieberek (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
	15d. De naleving bevorderen van de nationale richtlijnen voor anti-infectieuze behandeling op basis van het accreditatiebeleid (LOK, ...).	H	RIZIV	DGGS BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal	2020				
	15e. Organiseren van interventies en peer-evaluaties op vlak van de toepassing van richtlijnen: een meerjarenkader van deze evenementen ten aanzien van diverse groepen wordt uitgewerkt. Deze interventies en peer-evaluaties worden met de betrokken beroepsorganisaties of koepelsverenigingen samen opgezet.	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid Federale administraties Beroepsverenigingen van artsen, tandartsen, verpleegkundigen, ziekenhuisapothekers, BCFI, ziekenhuisbeheerders.	Federaal	2024				
16. Richtlijnen voor verstandig gebruik toepassen en het gebruik van het e-vademecum aanmoedigen	16a. Stand van zaken m.b.t. de toepassing van de richtlijnen	A	AMCRA, kwaliteits- en andere labels	FAVV, FAGG, FOD	Federaal	2024		Hiaten in de toepassing van de beginselen van verstandig gebruik opsporen	Rapport	
	16b. E-vademecum bijwerken (app)	A	AMCRA	FAVV, FAGG, FOD, Pharma.be	Federaal	aan de gang 2021-2024		Het e-vademecum als een betrouwbaar en kwalitatief hulpmiddel uitdragen	Vastgestelde knelpunten opnemen (alle antibiotica, alternatieven enz.)	Jaarlijks activiteitenverslag AMCRA
	16c. Het gebruik van het e-vademecum aanmoedigen	A	AMCRA	kwaliteits- en andere labels	Federaal	deels aan de gang		Verstandig gebruik stimuleren	# hits	Jaarlijks activiteitenverslag AMCRA
	16d. Verstandig gebruik bij gezelschapsdieren stimuleren	A	AMCRA	Dierenartsenverenigingen, particuliere dierenartsen, statutaire organen (ordes)	Federaal	2021-2024		Verstandig gebruik stimuleren	Gebruik van antibiotica bij gezelschapsdieren (afhankelijk van 37b.)	Jaarverslagen Benchmarkrapporten
	16e. Mogelijkheden voor een prioritair gebruik van niet-CIA onderzoeken/oplijsten wanneer er alleen CIA op de BE markt zijn	A	AMCRA	FAGG, pharma.be	Federaal	2021		Verstandig gebruik stimuleren	Gegevens Sanitel-Med	Openbaar jaarverslag
17. Herziening van de veterinaire richtlijnen (veterinaire richtlijnen 2.0.) om de beste praktijken in de dierlijke sector te bevorderen --> adviserende rol van dierenartsen versterken --> beperkte voorraad bij het landbouwbedrijf - vergunning voor de landbouwer voor het toedienen van antibiotica --> het gebruik van het e-vademecum stimuleren --> Bedrijfsgezondheidsplan/Plan van Aanpak	17a. Beperkingen op de aanwezigheid van AB-voorraden op het landbouwbedrijf (bijv. verplichte opleiding)	A	FOD DG APF (KB 10/04/2000)	FAVV? FAGG?	Federaal	2022	Wijziging KB 10/04/2000	De kennis en verantwoordingsplicht van landbouwers met betrekking tot het gebruik van geneesmiddelen en meer in het bijzonder AB verbeteren	Publicatie van het KB	
	17b. Opleidingen organiseren voor landbouwers indien er een voorraad geneesmiddelen aanwezig is (zie voorbereidende WG Opleiding).	A	FOD DG APF	Landbouworganisaties, Sanitair Fonds	Federaal	2023		De kennis en verantwoordingsplicht van landbouwers met betrekking tot het gebruik van geneesmiddelen en meer in het bijzonder AB verbeteren	# vormingssessies # deelnemende landbouwers	Jaarverslag
	17c. Beperkingen op de aflevering van AB + maatregelen in voor 'rode' boerderijen (alleen door de primaire dierenarts), geen voorraad rode AB, beperkte voorraad AB enz.	A	FOD DG APF	FAVV	Federaal	2022	Wijziging KB 10/04/2000	Verstandig gebruik stimuleren	Gegevens Sanitel-Med	Jaarverslag
18. Het regelen van de beroepen van klinisch infectioloog en medisch microbioloog	18a. Op basis van de adviezen van de Hoge Raad van Artsen, en rekening houdend met de eventuele oriëntaties van de minister, ontwerpen van besluiten ter regeling van deze beroepen	H	DGGS		Federaal	2020				
	18b. Ontwikkelen van een kader voor de vergoeding van de rol van infectiologen en microbiologen in het ziekenhuis	H	DGGS	RIZIV	Federaal	2020-2024				

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
19. Het optimaliseren van de werking van de antibiotiebehandelingsgroepen	19a. Uitvoeren van een evaluatie van de werking van de ABTBG, met aanbevelingen tot verbetering van de normen, financiering en interne en externe rapportering vanwege de ABTBG. Binnen deze evaluatie en aanbevelingen wordt er bijzondere aandacht besteed aan volgende punten: opportuniteiten op vlak van de ziekenhuisnetwerking; de verschillende actoren in het ziekenhuis die een rol spelen op vlak van AMR (bv. algemene directie, medische raad, hoofddarts, ziekenhuisapotheek, etc.); de verschillende gezondheidsberoepen (bv. infectiologen, microbiologen, ziekenhuisapothekers, hygiënisten, etc.) in het ziekenhuis die een rol spelen op vlak van AMR, evenals aanbevelingen voor audits, etc.	H	DGGS	Universiteiten KCE BAPCOC - Menselijke gezondheid Federale Raad voor Ziekenhuis Voorzieningen	Federaal	2022			Evaluatieverslag	
	19b. Ondersteunen van de huidige activiteiten van ABTBG, uitvoering van de aanbevelingen rond de werking van de ABTBG en uitvoering van studies (bv. PPS).	H	DGGS	RIZIV Deelstaten Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal/Deelstat en	Ondersteunen: vanaf 2020 uitvoering: 2022- 2024	uitvoering van aanbevelingen: 19a. uitgevoerd			
	19c. Ontwikkelen van indicatoren omtrent de organisatie, werking en resultaten van de ABTBG die zullen namelijk geïntegreerd worden in P4P. Dit in samenwerking met de kwaliteitsinitiatieven van de deelstaten.	H	DGGS	Deelstaten Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid Universiteiten	Federaal/Deelstat en	2022-2024	Op basis van de evaluatie 19a.		Publicatie van een jaarverslag	
	19d. Versterken van feedbacks inzake voorschrijfgedrag (zie punt 37). Bekijken of het mogelijk is om een "pay for quality"-dimensie in het accreditatiebeleid te integreren.	H	Sciensano	RIZIV BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal	2024				
	19e. De selectieve rapportering van de resultaten van antibioticagevoeligheidstests door menselijke microbiologielabo's veralgemenen.	H	Sciensano	TC-MDRO Nationaal antibiogramcomité Laboratoria BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal	2022			Aanbevelingen verspreid bij microbiologielabo's	
	19f. Organiseren van een jaarlijks intervisiemoment van de ABTBG met het oog op uitwisseling van goede praktijken. Dit intervisiemoment wordt samen met de stakeholders georganiseerd (ziekenhuizen, ABTBG zelf, hoofddarts, ziekenhuisapothekers, etc.).	H	DGGS	Stakeholders BAPCOC - Menselijke gezondheid Sciensano	Federaal	2020-2024				
	20. Versterking van stewardship in de eerste lijn / ambulante praktijk, in de rusthuizen en andere zorginstellingen	20a. Oprichten van een interfederale interadministratieve werkgroep met het oog op het formuleren van een mogelijke aanpak. Binnen deze aanpak wordt onderzocht of bv. vanuit de ziekenhuisnetwerken, bv. binnen een transmurale-aanpak, expertise ter beschikking kan worden gesteld aan de eerste lijn en de andere zorginstellingen, ook rekening houdend met mechanismen (bv. eerstelijnszones) die door de deelstaten worden ontwikkeld.	H	DGGS	Deelstaten ebpractienet	Federaal/Deelstat en	Oprichten: 2021 Uitwerken: 2022 - 2024			
20b. De rol, opdracht en vergoeding van de coördinerende arts met betrekking tot stewardship herbekijken.		H	Deelstaten	DGGS ebpractienet	Federaal/Deelstat en	2024				
20c. Versterken van feedbacks inzake voorschrijfgedrag voor humane gezondheid (zie punt 37).		H	RIZIV	BAPCOC - Menselijke gezondheid Sciensano Beroepsgroepen ebpractienet	Federaal	2024				

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
21. Verzameling van specifieke gegevens in het kader van het kwaliteitslabel en benchmarkrapporten	21a. Benchmarkrapporten met een meerwaarde voor leden (gegevensverzameling, analyse en verslag)	A	beheerders van lastenboeken	AMCRA	Federaal	2020		Labelspectifieke benchmarkrapporten met een meerwaarde voor individuele landbouwers	# transfers datacollectie naar AMCRA #rapporten per jaar	per datalockpoint
	21b. Benchmarkrapporten met een meerwaarde voor leden (gegevensverzameling)	A	beheerders van lastenboeken	AMCRA	Federaal	2021-2024		Labelspectifieke benchmarkrapporten met een meerwaarde voor individuele landbouwers	# transfers datacollectie naar AMCRA	per datalockpoint
	21c. Benchmarkrapporten met een meerwaarde voor leden (analyses van gegevens en rapporten)	A	beheerders van lastenboeken	AMCRA	Federaal	2021-2024		Labelspectifieke benchmarkrapporten met een meerwaarde voor individuele landbouwers	#rapporten per jaar	per jaar
22. Een kader creëren voor de opvolging van landbouwbedrijven aan de hand van benchmarkwaarden (groen/geel/rood)	Een programma opstellen en verantwoordelijkheden toewijzen	A	Beheerscomité		Federaal	eind 2020		de opzet bepalen van het programma dat de komende jaren moet worden uitgevoerd	verslag	Openbaar jaarverslag
23. Een kader creëren voor de opvolging van dierenartsen aan de hand van benchmarkwaarden	Een programma opstellen	A	FAGG	AMCRA, dierenartsverenigingen	Federaal	eind 2020		de opzet bepalen van het programma dat de komende jaren moet worden uitgevoerd	verslag	verslag
24. Coaching van landbouwers en dierenartsen (-> ondersteuningstools, -> financiële steun, -> gedragsverandering)	24a. Coachingteams - principes vastleggen, een systeem opzetten en uitvoeren	A	FAGG, FAVV, FOD DG APF	DGZ/ARSIA? Faculteiten diergeneeskunde? Derden?	Federaal	2023	budget	begeleiding op niveau van het bedrijf en/of de dierenarts om de doelstellingen voor landbouwers en dierenartsen te halen	Beschrijving van programma # teams? # interventies?	Jaarverslag (openbaar verslag?)
	24b. Bedrijfsgezondheidsplan (met inbegrip van de evaluatie van bioveiligheid en vaccinatiestatus enz.) / Plan van aanpak (ook vet)	A	FOD DG APF/FAGG/FAVV	Dierenartsen en landbouwers, DGZ/ARSIA, UGent, kwaliteits- en andere labels, andere derden-partners	Federaal	2021	Wijziging in epidemiologische surveillance Wijziging van het KB van 21/07/2016	Landbouwbedrijven evalueren en richtsnoeren geven voor verstandig gebruik en ziektepreventie/bioveiligheid om de doelstellingen te halen	# BGP's # PVA's	Jaarverslag (openbaar verslag?)
	24c. Tool om de bioveiligheid binnen het BGP te evalueren	A	DGZ/ARSIA	Dierenartsen en landbouwers, UGent, kwaliteits- en andere labels, andere derden-partners	Federaal	2021	budget	de evaluatie van de bioveiligheid vergemakkelijken/harm oniseren	Tool in productie	Verslag over het gebruik van de tool
	24d. Opgvolging van de resultaten van BGP en PVA door labels	A	Kwaliteits- en andere labels	Landbouwers, dierenartsen, AMCRA (opvolging van het gebruik van AB), DGZ/ARSIA	Federaal	Nog te bepalen		Richtlijnen/sancties in het kader van de labels bepalen	# BGP's en PVA's # sancties	Jaarverslag van labels

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
25. Benchmarking van dierenartsen en landbouwers door middel van monitoring van voorschrijvers en gebruikers en een stipte reporting (feedback)	25a. Regelmatige benchmarkrapporten voor landbouwers (bedrijfsniveau - varkens, vleeskalveren, legkippen en vleeskuikens)	A	FAGG	AMCRA, FAVV, FOD	Federaal	2020	NVT	Landbouwers stimuleren om maatregelen te nemen om met hun collega's te kunnen concurreren	aantal verslagen of resultaten Sanitel-Med?	Verdeling van gebruikers in verschillende vaste zones (rood/geel/groen) + Barometer/ΣBD100 per sector ? + BGP/PvA + PvA op DAP-niveau
	25b. Eén benchmarkrapport per jaar voor dierenartsen	A	FAGG	AMCRA, FAVV, FOD	Federaal	2020	NVT	Dierenartsen stimuleren om maatregelen te nemen om met hun collega's te kunnen concurreren	aantal verslagen of resultaten Sanitel-Med?	Verdeling van gebruikers in verschillende vaste zones (rood/geel/groen) + Barometer/ΣBD100 per sector ? + BGP/PvA
	25c. Benchmarkrapporten uitbreiden naar andere voedselproducerende sectoren en respectieve dierenartsen (DAPS)	A	FAGG	AMCRA?, FAVV, FOD	Federaal	2021	Wijziging van het KB van 21/07/2016 Actualisering van Sanitel-Med Actualisering van Sanitel	Alle dierenartsen en landbouwers stimuleren om maatregelen te nemen om met hun collega's te kunnen concurreren	aantal verslagen of resultaten Sanitel-Med?	Verdeling van gebruikers in verschillende vaste zones (rood/geel/groen) + Barometer/ΣBD100 per sector ? + BGP/PvA + PvA op DAP-niveau
	25d. Benchmarkrapporten uitbreiden naar dierenartsen van gezelschapsdieren (DAPS)	A	FAGG	AMCRA?	Federaal	2024	Wijziging van het KB van 21/07/2016 Actualisering van Sanitel-Med Systeem voor het verzamelen van gegevens over gezelschapsdieren	Alle dierenartsen stimuleren om maatregelen te nemen om met hun collega's te kunnen concurreren	aantal verslagen of resultaten Sanitel-Med?	Verdeling van gebruikers in verschillende vaste zones (rood/geel/groen) + Barometer/ΣBD100 per sector ? + BGP/PvA + PvA op DAP-niveau
	25e. Twee benchmarkrapporten per jaar voor dierenartsen (GD op DAP-niveau)	A	FAGG	AMCRA?, FAVV, FOD	Federaal	2021-2024	Wijziging van het KB van 21/07/2016 Actualisering van Sanitel-Med Actualisering van Sanitel Nieuw contract voor gegevensanalyses	Het gebruik van antibiotica terugschroeven - bewustmaking	aantal verslagen of resultaten Sanitel-Med?	Barometer
	25f. Barometer	A	FAGG	AMCRA	Federaal	2020	NVT	Het gebruik monitoren op sectorniveau	Gegevens over het gebruik van antibiotica (Sanitel-Med)	rapporten
	25g. Barometer 2.0	A	FAGG	AMCRA	Federaal	2021-2024	NVT	Het gebruik monitoren op sectorniveau	Gegevens over het gebruik van antibiotica (Sanitel-Med)	rapporten
26. De epidemiologische surveillance upgraden	Het meldsysteem voor dierenartsen updaten, ook inhoudelijk	A	FOD DG APF	FAVV, dierenartsenverenigingen, DGZ/ARSIA	Federaal	2022	Wijziging KB 10/04/2000 Actualisering van Sanitel	De 1-1 relatie tussen landbouwer en dierenarts versterken; De mogelijkheden van epidemiologische surveillance uitbreiden	Nieuwe rapportinhoud en -sjabloon, publicatie van het KB	
27. Steun verlenen aan lokale groepen van landbouwers en dierenartsen om kennis en ervaring uit te wisselen	Lokale groepen oprichten/steunen	A	AMCRA DGZ/ARSIA (ziektepreventie)	Dierenartsenverenigingen, particuliere dierenartsen, landbouwersverenigingen, landbouwers, DRD	Federaal	2021-2024		Peer-to-peer leren optimaliseren	# vergaderingen bijgewoond door AMCRA # steungroepen	Jaarlijks activiteitenverslag AMCRA

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
<p>28. De kennis van het milieuprofiel van geneesmiddelen opschrijven om de therapeutische keuzes waar mogelijk te kunnen beïnvloeden (bij gelijke effectiviteit dient de keuze voor AM worden verlegd naar AM met het beste milieuprofiel) conform de beginselen van voorzorg en preventie om de impact op het leefmilieu minimaal te houden en de werkzaamheid van antimicrobiële middelen te vrijwaren ter protectie van de gezondheid van mens, dier en plant</p>	<p>Verzamelen van informatie over 'oude' veterinaire en humane antibiotica. Datasharing in de vorm van monografieën (samenwerking tussen regelgevende instanties en handelsvergunninghouders is hiervoor nodig). In geval van ontbrekende informatie dienen projecten opgezet of opgevolgd te worden (IMI project is lopende).</p>	E	FAGG	Handelsvergunninghouders	Federaal	2020-2024	<p>Voor humane geneesmiddelen wordt sinds 2006 een milieurisicobeoordeling gevraagd voor alle nieuwe geneesmiddelen. Om een inhaalbeweging te maken voor oude geneesmiddelen moet er overeenstemming worden bereikt en samenwerking zijn met relevante stakeholders. Het beste is om dit op Europees niveau aan te pakken. Bestaande grootschalige projecten zijn reeds lopende (bijv. IMI).</p>	<p>Duidelijke en systematische communicatie/interactiekkanalen tussen stakeholders.</p>		

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
-------------------------------	----------	---	---	-------------------------------	-------------------------	---	--	-------------------	---------------------------------------	-----------------------------------

Krachtlijn 3: Infectiepreventie-en controle: de invoering van preventieve of curatieve maatregelen om infecties te voorkomen of te bestrijden ontwikkelen en stimuleren om zo antimicrobiële therapie in te perken

29. De nationale MDRO- controlestrategie voor zowel de ziekenhuis- als de niet- ziekenhuissector verder uitvoeren (nationaal MDRO-surveillanceplan, gekoppeld aan het protocolakkoord MDRO). (te integreren in de transversale dimensie)	29a. Het surveillancesysteem met betrekking tot antimicrobiële resistentie en gezondheidszorggerelateerde infecties in alle gezondheidssectoren herzien en uitvoeren waar en wanneer nodig (protocolakkoord MDRO). (te integreren in One Health)	H/A	Sciensano	TC-MDRO HGR/CSS BAPCOC - Menselijke gezondheid Nationale referentiecentra Deelstaten	Federaal/Deelstat en	2022		Surveillance van zorginfecties, vaccinatie, handhygiëne campagnes		
	29b. Ontwikkelen en actualiseren van richtlijnen en goede praktijken rond infectiepreventie en -controle en implementatie ervan.	H	HGR/CSS	TC-MDRO Sciensano Nationale referentiecentra BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal	2020-2024				
	29c. De expertise en ervaring die OST tijdens verschillende interventies in zorginstellingen heeft opgebouwd consolideren en verspreiden; zijn huidige opdrachten in MDRO-gerelateerde crisissen ondersteunen en die opdrachten uitbreiden met IPC- adviezen en root-cause analyses; een jaarlijks verslag opmaken van hun werkzaamheden.	H	Sciensano	Deelstaten BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal/Deelstat en	2022	Duidelijkheid rond het wettelijke kader voor gegevensdeling met het Outbreak Support Team.		Een jaarlijks activiteitenverslag opstellen	
30. De programma's voor de preventie en bestrijding van zorginfecties in de Belgische ziekenhuizen optimaliseren.	30a. Programma's voor de preventie en bestrijding van infecties in ziekenhuizen uitvoeren, met inbegrip van de aanpassing van de indicatoren, nationale monitoring van de handhygiëne in ziekenhuizen en de werking van gewestelijke/thematische hygiëneplatformen.	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid Ziekenhuizen Sciensano	Federaal	2020-2024			3de cyclus IQ - IPC in uitvoering Rapporten	Ontwikkeling van indicatoren om de 3-4 jaar
	30b. Uitvoeren van een evaluatie van de IPC- programma's in de ziekenhuizen, met aanbevelingen, in lijn met internationale aanbevelingen, tot verbetering van de normen, financiering en interne en externe rapportering vanwege de teams Ziekenhuishygiëne. Binnen deze evaluatie en aanbevelingen wordt er bijzondere aandacht besteed aan volgende punten: opleiding, bestaffing, opportuniteiten op vlak van de ziekenhuisnetwerking (regionale platformen ziekenhuishygiëne), zoals de oprichting van een HOST (Hospital Outbreak Support Team); de verschillende actoren in het ziekenhuis die ook een rol spelen op vlak van AMR (bv. algemene directie, medische raad, hoofddarts, laboratoria, etc.); de verschillende gezondheidsberoepen (bv. hygiënisten (artsen en verpleegkundigen), infectiologen, microbiologen, kwaliteitscoördinator, etc.) in het ziekenhuis die een rol spelen op vlak van AMR, evenals aanbevelingen voor audits enz.	H	DGGS	Universiteiten KCE BAPCOC - Menselijke gezondheid Federale Raad voor Ziekenhuis Voorzieningen	Federaal	2023			Evaluatieverslag	
	30c. Uitvoering van de aanbevelingen rond de werking van de IPC-programma's.	H	DGGS	RIZIV Deelstaten Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal/Deelstat en	2024?	30b. uitgevoerd			
	30d. Aanpassen van indicatoren omtrent de uitvoering en resultaten van de IPC-programma's die zullen namelijk geïntegreerd worden in P4P. Dit in samenwerking met de kwaliteitsinitiatieven van de deelstaten.	H	DGGS	Deelstaten Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal/Deelstat en	2022-2024	Op basis van de evaluatie 30b.			

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
	30e. Organiseren van een jaarlijks intervisiemoment met ziekenhuishygiënist met het oog op uitwisseling van goede praktijken. Dit intervisiemoment wordt samen met de stakeholders georganiseerd (ziekenhuizen, Team Ziekenhuishygiëne, huisartsen, kwaliteitscoördinatoren, infectiologen, microbiologen enz.).	H	DGGS	Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid Stakeholders	Federaal	2022-2024				
31. Versterking van infectiepreventie en -controle in de eerste lijn, in de rusthuizen en andere zorginstellingen. <i>De programma's voor de preventie en bestrijding van infecties in verband met de eerstelijnszorg consolideren in de rusthuizen en andere zorginstellingen.</i>	31a. De toepassing van maatregelen op het gebied van hygiëne, sterilisatie, reiniging en ontsmetting versterken (met inbegrip van nationale campagnes voor handhygiëne) 1/ in de algemene en psychiatrische ziekenhuizen en 2/ in zorginstellingen en 3/ in privépraktijken onafhankelijk van de ziekenhuizen.	H	DGGS (Sokkelwet)	Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal	2024			Handhygiënerapport	
		H	Deelstaten		Deelstaten	2024				
	31b. Oprichten van een interfederale interadministratieve werkgroep met het oog op het formuleren van een mogelijke aanpak. Binnen deze aanpak wordt onderzocht of bv. vanuit de ziekenhuisnetwerken, bv. binnen een transmurale-aanpak, expertise ter beschikking kan worden gesteld aan de eerste lijn en de andere zorginstellingen, ook rekening houdend met mechanismen (bv. eerstelijnszones) die door de deelstaten worden ontwikkeld.	H	DGGS	Deelstaten	Federaal/Deelstat en	Oprichten: 2021 Uitwerken: 2022 - 2024				
	31c. De rol, opdracht en vergoeding van de coördinerende arts met betrekking tot IPC herbekijken.	H	Deelstaten	RIZIV Sciensano DGGS	Federaal/Deelstat en	2024				
32. Verbeteringen op het gebied van bioveiligheid stimuleren als alternatief voor het gebruik van antibiotica in de veterinaire sector.		A	-	o.a. DGZ/ARSA	Federaal					
33. Goede landbouwpraktijken aanmoedigen (dieren gezond houden, infrastructuur, hygiëne, strategieën voor het spenen van dieren, voederprogramma's, voedingsstrategieën enz.)		A	-	o.a. DGZ/ARSIA, DRD	Federaal					
34. Goede landbouwpraktijken toepassen in alle landbouwbedrijven		A	Landbouwers, dierenartsen, labels	beheerscomité	Federaal	Nog te bepalen		de toepassing van goede praktijken verbeteren	publicatie van richtlijnen/maatregelen in het kader van kwaliteitsgids	Jaarverslagen van labels
35. Maatregelen in landbouwbedrijven in gele zone	Opgvolging van de vaccinatie en uitvoering van BGP door dierenarts 3 keer per jaar	A	FOD DG APF	FAVV, dierenartsen, landbouwers	Federaal	2022	Wijziging van KB van 28/02/1999 en van 15/02/1995 (epidemiologisch toezicht).		publicatie van het KB	Resultaten van controles FAVV - jaarverslag

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
-------------------------------	----------	---	---	-------------------------------	-------------------------	---	--	-------------------	---------------------------------------	------------------------------------

Krachtlijn 4: Informatiesystemen/monitoring: een doeltreffende en transparante monitoring invoeren voor een nauwgezette opvolging van het gebruik van antimicrobiële middelen en de vroegtijdige opsporing van resistentie om snel en gericht te kunnen reageren

36. Een systeem voor zorginstellingen ontwikkelen om de tijdige melding van een MDRO-gerelateerde crisis te vergemakkelijken.	De Belgische kanalen voor het melden van risicosituaties met betrekking tot MDRO uitrollen/versterken/integreren.	H	Sciensano	Laboratoria Deelstaten DGGG BAPCOC - Menselijke gezondheid e-Gezondheidsplan	Federaal/Deelstat en	2024? Sciensano : Jaar 5	Te koppelen met 29a.		Operationeel systeem	
37. Instrumenten en methoden ontwikkelen ter ondersteuning van evidence-based praktijken en goede voorschriftgewoonten.	37a. Een beslissingsondersteunende module ontwikkelen in het geautomatiseerd medisch dossier gekoppeld aan de therapeutische indicatie. Deze module moet worden gekoppeld aan de aanbevelingen voor behandeling	H	RIZIV	DGGG BAPCOC - Menselijke gezondheid eHealth ebpracticenet	Federaal	2021-?	Bestaan en gebruik van een (eventueel vereenvoudigd) systeem voor het invoeren van infecties.			
	37b. Beschikken over een voorschrijfhistoriek m.b.t. antimicrobiële stoffen (longitudinale monitoring van de inname van antimicrobiële stoffen via VIDIS op het niveau van de patiënt).	H	RIZIV	DGGG BAPCOC - Menselijke gezondheid eHealth	Federaal	2022	De wettelijke basis eventueel aanvullen om bij elke dienstverlener		Database met indicaties en geneesmiddelen	
	37c. Zelfevaluatie ontwikkelen op basis van EMD volgens een plan en in samenwerking met een groep experts (vervangt op termijn de huidige feedback, via software-accreditatie).	H	RIZIV	BAPCOC - Menselijke gezondheid DGGG Sciensano	Federaal	2024?	informatie per indicator te kunnen opvragen voor benchmarkingdoeleind		Feedbackrapporten	opvolging van verbeteringen
38. Periodieke epidemiologische surveillance	38a. Opmaken van rapporten met betrekking tot infecties, antimicrobiële resistentie en consumptie van antimicrobiële middelen in de ziekenhuissector. Een externe validatie van de surveillanceprotocollen / jaarverslagen is georganiseerd.	H	Sciensano	DGGG BAPCOC - Menselijke gezondheid Ziekenhuizen Healthdata	Federaal	2020-2024			Rapporten over: Infecties: BSI / C. diff / SSI / zorginfecties op intensieve / HHM Resistentie: MRSA / MRGN / VRE / EARS-Net Consumptie: BeHSAC Andere: QI-HH / PPS / HALT /...	
	38b. In samenwerking met deelstaten, ontwikkelen van een plan van surveillance met betrekking tot infecties, antimicrobiële resistentie en consumptie van antimicrobiële middelen buiten de ziekenhuissector.	H	Sciensano	Deelstaten BAPCOC - Menselijke gezondheid DGGG	Federaal/Deelstat en	2022				
	38c. Ontwikkelen en integreren van een indicatorenset voor AMR voor de verschillende doelstellingen binnen de pijler Humaan, zowel de ziekenhuissector, als de ambulante sector, voor IPC en voor stewardship.	H	DGGG	Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid RIZIV FAGG Deelstaten	Federaal/Deelstat en	2022				
	38d. De genetische analyse van MDRO uitbreiden om na te gaan of de AMR wordt veroorzaakt door de verspreiding van resistente stammen of door de overdracht van hun resistentiedeterminanten tussen verschillende stammen en soorten. Dit omvat het opzetten van een moleculaire database voor genetische vergelijking van stammen over de sectoren heen.	H/A	Sciensano	BAPCOC - One Health TC-MDRO FAVV Nationale referentielaboratoria RIZIV	Federaal	2021-2024				
	38e. Officiële controles invoeren op de resistentie tegen antifungale en antivirale middelen bij dieren en mensen.	H/A	Sciensano	BAPCOC - Menselijke gezondheid FAVV	Federaal	2024				
	38f. Toezicht organiseren op de indicator E. coli bij de mens, volgens de aanbevelingen van het ECDC-landenbezoek, om de algemene resistentieniveaus te koppelen aan wat er bij dieren en in het milieu wordt aangetroffen.	H/A/E	Sciensano	BAPCOC - One Health TC-MDRO FAVV Nationale referentielaboratoria RIZIV	Federaal	2022-2024				

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Oplvolging van de indicator(en)
39. Jaarlijkse opvolging van het NAP Humane pijler. Te koppelen met punten 2 en 48 "One Health".	39a. Jaarlijkse opmaak van een rapport voor pijler Humaan die de kern kwantitatieve data, alsook de voortgang van de initiatieven uit het NAP Pijler Humaan, beschrijft (strategic overview & coordination).	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid Sciensano RIZIV FAGG Deelstaten	Federaal/Deelstaten	2021	64. gerealiseerd			
	39b. Organiseren van een jaarlijks event met een communicatie naar het grote publiek over de realisaties binnen het AMR-beleid pijler Humaan	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid BAPCOC - One Health Sciensano RIZIV FAGG Deelstaten	Federaal/Deelstaten	2021	39a. gerealiseerd			
40. Een betere bewaking van het gebruik van antimicrobiële middelen: uitbreiden met gezelschapsdieren + uitbreiden naar alle voedselproducerende dieren + informatie over de indicaties voor alle dieren	40a. Een centrale datacollectie voor het gebruik van antibiotica bij varkens, vleeskalveren, vleeskuikens en legkippen behouden	A	FAGG		Federaal	aan de gang		benchmarking dierenartsen en landbouwers, trendanalyse enz.	Gegevens Sanitel-Med	Verschillende rapporten
	40b. Een centrale datacollectie voor het gebruik van antibiotica bij gezelschapsdieren ontwikkelen en implementeren	A	FAGG		Federaal	2024	Nationale wettelijke basis / Verordening (EU) 2019/6 (2029)	gegevensverzameling voor benchmarking	Gegevens uit het systeem	Verschillende rapporten
	40c. Een centrale datacollectie voor het gebruik van antibiotica voor de overige voedselproducerende dieren ontwikkelen en implementeren	A	FAGG		Federaal	2022	Wijziging van KB van 21/07/2016; Verordening (EU) 2019/6 (2023-2027); financiële middelen, wijziging van Sanitel-Med	gegevensverzameling voor benchmarking	Publicatie van het KB Gegevens Sanitel-Med	Verschillende rapporten
	40d. Indicatie (verplicht) toevoegen in het meldsysteem	A	FAGG		Federaal	2022	Wijziging van KB van 21/07/2016; financiële middelen, wijziging van Sanitel-Med	verzameling van gegevens over verstandig gebruik	Publicatie van het KB Gegevens Sanitel-Med	Verschillende rapporten
	40e. Mogelijkheid onderzoeken van financiële stimulansen voor melding (alleen wanneer de stimulans alle kosten dekt)	A	FOD DG APF	Agrofront, Vetconsult	Federaal	2021	Moet worden gezien in samenhang met andere vormen van medewerking van dierenartsen aan verplichte/officialle werkzaamheden	De goede relatie tussen landbouwer en dierenarts versterken	Eindrapport	Notulen van de vergaderingen
	40f. Zorg voor verkoopanalyses van het gebruik van antimicrobiële middelen-gegevens	A	FAGG		Federaal	2021-2024	Gepland budget zonder FTE		Eindrapport	Verschillende rapporten
41. Monitoring van de resistentie van bacteriële pathogenen bij VPD ontwikkelen en implementeren	41a. AMR van indicatorbacteriën (incl. enterokokken) en zoönosen (incl. MRSA) in VPD monitoren.	A	FAVV	Sciensano, externe laboratoria	Federaal	2020-2024		Trends in AMR opsporen, indicator voor het effect van verminderde DGH op resistentie	% isolaten gevoelig	Jaarverslag
	41b. AMR van indicatorbacteriën en zoönosen in voedsel monitoren	A	FAVV	Sciensano, externe laboratoria	Federaal	2020-2024		Trends in AMR opsporen, indicator voor het effect van verminderde DGH op resistentie	% isolaten gevoelig	Jaarverslag
	41c. Monitoring van de resistentie van bacteriële pathogenen bij VPD ontwikkelen en implementeren	A	FAVV, Sciensano	Sciensano, DGZ, ARSIA, AMCRA?	Federaal	2022?	criteria voor monsterneming	MDRO in dierlijke pathogenen opsporen, evolutie opvolgen	Monitoringresultaten	Jaarverslag
	41d. Monitoring van de resistentie van bacteriële pathogenen bij gezelschapsdieren ontwikkelen en implementeren	A	FAVV (DGZ/ARSIA) Sciensano	AMCRA	Federaal	2022?	Financiële middelen Nationale wetgeving	de resistentie bij gezelschapsdieren monitoren, input voor "One Health" AMR/DGH-rapport, indicator voor het effect van verminderde DGH op AMR	Monitoringresultaten	Jaarlijks

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actieberek (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
41. Een betere AMR-surveillance in de veterinaire sector	41e. Monitoring van de resistentie van schimmels en virussen bij dieren ontwikkelen en implementeren	A	FAVV	Sciensano	Federaal	2023	Financiële middelen Nationale wetgeving	monitoring van de resistentie van schimmels en virussen	Monitoringresultaten	Jaarlijks
	41f. Erkende laboratoria inschakelen voor antimicrobiële gevoeligheidstest in het kader van het officiële toezicht	A	FAVV	Sciensano, externe laboratoria	Federaal	2020-2024		Kwaliteit van de testresultaten verbeteren	Resultaten van geschiktheidsbeproeving	Jaarverslag NRL
	41g. Erkende laboratoria inschakelen voor antimicrobiële ontvankelijkheidstest in het kader van verplichte diagnostiek voor VPD	A	FAGG? FAVV?	Sciensano, externe laboratoria	Federaal	2020-2024	Wijziging KB van 21/07/2016;	Kwaliteit van de testresultaten verbeteren	Resultaten van geschiktheidsbeproeving	Jaarverslag NRL
	41h. Voorwaarden vaststellen voor laboratoria voor antimicrobiële ontvankelijkheidstest in het kader van verplichte diagnostiek voor gezelschapsdieren	A	FAGG	Sciensano, externe laboratoria	Federaal	2022-2024	Wijziging KB van 21/07/2016;	Kwaliteit van de testresultaten verbeteren	Resultaten van geschiktheidsbeproeving	Jaarverslag NRL
	41i. Gevalideerde en geharmoniseerde tests gebruiken voor het testen van antimicrobiële ontvankelijkheid in het kader van het officiële toezicht	A	FAVV	Sciensano, externe laboratoria	Federaal	2020-2024		Kwaliteit en vergelijkbaarheid van de testresultaten verbeteren		
	41j. Gevalideerde tests gebruiken voor het testen van antimicrobiële ontvankelijkheid in het kader van de verplichte diagnostiek voor VPD en gezelschapsdieren	A	FAGG	Sciensano, externe laboratoria	Federaal	VPD: 2020-2024 GD: 2022-2024	Wijziging KB van 21/07/2016;	Kwaliteit en vergelijkbaarheid van de testresultaten verbeteren	Lijst van gevalideerde tests lijst van erkende laboratoria die gebruikmaken van gevalideerde tests	Jaarverslag?
	41k. Genetische monitoringstechnieken toepassen die het resistentieprofiel in voedselproducerende dieren en voedsel kunnen karakteriseren - Een rol spelen in nieuwe wetgeving via de EG-werkgroep	A	FAVV	Sciensano	Federaal	2020	Nieuwe wetgeving betreffende een op EU-niveau geharmoniseerde monitoring	Het gebruik van WGS of andere genetische typeringsmethoden van resistentie verbeteren om te begrijpen hoe de resistentie wordt verworven, in stand gehouden en kan worden overgedragen.	EU-wetgeving Resultaten WGS	Jaarverslag
41l. Controleprogramma afstemmen volgens nieuwe monitoring geharmoniseerd op EU-niveau, met inbegrip van WGS of soortgelijke technieken + bijkomende monitoring op AMR in additieven, enzymen en vitaminen die met behulp van GMO bereid zijn.	A	FAVV	Sciensano	Federaal	2021	Nieuwe wetgeving betreffende een op EU-niveau geharmoniseerde monitoring	Een betere monitoring, input voor "One Health" AMR/DGH-rapport, indicator voor het effect van verminderde DGH op resistentie	Monitoringresultaten	Jaarlijks	
42. Monitoring van AMR in oppervlaktewateren	42a. Antibiotica meten voor de EU-watchlist, zoals gevraagd in de Waterkaderrichtlijn (https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html).	E	Gewesten	FAGG Handelsvergunninghouders	Federaal/Deelstaten	De gegevens worden jaarlijks aan de Commissie gerapporteerd.				
	42b. Meting van E Coli-resistentie in het oppervlaktewater, stroomafwaarts van landbouwbedrijven en ziekenhuizen (Ourthe en Vesdre): AntiBIOBUG-proefproject in het Waalse Gewest (zie p. 66 van het ENVieS-plan 2019-2023: http://environnement.sante.wallonie.be/files/Plan%20ENVieS.pdf).	E	Waals Gewest			Federaal/Deelstaten	2020-2024		Een strategie ontwikkelen voor de opvolging en preventie van gevallen van legionellose en antibioticaresistentie	Analyseprotocollen - Milieugegevens - Eindrapport

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
	42c. Monitoring van de 'Inventaire des Matières Hormonales et Organiques et Traces dans les Eaux Patrimoniales et Potisables' (IMHOTEP-project: http://eau.wallonie.be/IMG/pdf/IMHOTEP_RF_180807.pdf). Studie afgerond maar opgevolgd gedurende meerdere jaren	E	Waals Gewest	Société wallonne des eaux	Deelstaten	2020-2024		Opvolging van de aanbevelingen van de studie (zie p. 394 van het eindrapport van de studie: http://eau.wallonie.be/IMG/pdf/IMHOTEP_RF_180807.pdf).		
43. Een betere feedback aan de stakeholders in de veterinaire sector	43a. Jaarlijks publiek rapport van de resultaten van het gebruik van antimicrobiële middelen en en de resistentie bij dieren	A	AMCRA/FAVV/FAGG	Sciensano	Federaal	aan de gang --> 2024	beschikbaar budget Agentschap	ondernomen acties en bereikte resultaten, trends enz. aantonen	Publicatie van openbaar verslag	
	43b. Jaarlijks BelVet-Sac rapport	A	FAGG	UGent	Federaal	aan de gang	gegevens over AB-verkopen	ondernomen acties en bereikte resultaten, trends enz. aantonen	Publicatie van verslag	
44. Centralisatie en consolidatie van AMR-milieumonitoring	44a. Uitwerken van interactie voor flaggen van risicoantibiotica naar waterzuiveringsorganisaties	E	FAGG	Waterzuiveringsorganisaties, SBGE, Gewesten, Sciensano, DGEM, Leefmilieu Brussel	Federaal	2020-2024		Duidelijke en systematische communicatie/interactiekanalen tussen stakeholders.		
	44b. Overdracht van beschikbare monitoringinformatie van de gewesten naar Sciensano (voor het BELMAP-rapport)	E	Gewesten	Sciensano, FAGG (feedback voor geneesmiddelenbewaking)	Federaal/Deelstaten	2020-2024				
	44c. Développer une interaction pour les indicateurs de risques antibiotiques vers les organisations d'assainissement des eaux	E	FAGG	Waterzuiveringsorganisaties, SBGE, Gewesten, Sciensano, DGEM, Leefmilieu Brussel	Federaal	2020-2024				
	45a. Een officieel mandaat verlenen aan Sciensano (of een speciale "One Health" cel op federaal niveau?) om nationale gegevens over AMR en DGH te verzamelen, te verwerken en te publiceren in het BELMAP-rapport, in samenwerking met alle relevante stakeholders	H/A/E	FOD / Wetenschappelijke raad AMR	SCIENSANO, AMCRA/FAVV/FAGG	Federaal	2021	Oprichting en vergadering van de wetenschappelijke "One Health" raad AMR (zie de succesvolle uitvoering van aanbeveling 1, nieuwe governancestructuur).			
	45b. Uitrol van een vooraf bepaalde structuur voor de raadpleging van alle relevante deelnemende entiteiten. Dit kan de transversale stuurgroep zijn die in het NAP wordt beschreven. Deze structuur zal ook optreden als redactieraad van BELMAP die het jaarverslag goedkeurt voor publicatie	H/A/E	FOD / Coördinatieraad AMR	SCIENSANO, AMCRA/FAVV/FAGG	Federaal	2021	Oprichting en vergadering van de "One Health" coördinatieraad AMR (zie de succesvolle uitvoering van aanbeveling 1, nieuwe governancestructuur).			
	45c. Voldoende personele middelen toewijzen aan BELMAP (min. 2 VTE's in totaal).	H/A/E	SCIENSANO*	-	Federaal	2021	1,5 VTE's			
	45d. Aanwerving van toegewezen personeel	H/A/E	SCIENSANO*		Federaal	2021	Actie 45a-c.			
	45e. Publicatie van eerste BELMAP-rapport	H/A/E	SCIENSANO*	AMCRA/FAVV/FAGG	Federaal	2021	Actie 45d.			
	Integratie van gegevens over antimicrobiële consumptie bij dieren: Integratie van FAGG-gegevens over de totale inname per diersoort	A	SCIENSANO*	AMCRA/FAGG/FAVV/UGent	Federaal	2021	Actie 45d.			
	Integratie van gegevens over antimicrobiële consumptie bij dieren (2): Integratie van gegevens van Sanitel-Med, AB-register, Bigame en SGS-bvk databases.	A			Federaal	déc-22	Actie 45d.; Sectorovereenkomst over het delen van gegevens en het onderling afstemmen van registers			
Integratie van gegevens over antimicrobiële consumptie bij de mens: Totale inname in de ziekenhuissector: BEH-SAC-studieresultaten	H			Federaal	2021	Actie 45d.; Betere gegevensstromen die rapportage in J+1 mogelijk maken				

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
45. Jaarlijks "One Health" DGH/AMR verslag voor België, tussen en binnen de dierlijke en menselijke gezondheidssectoren (BELMAP).	Integratie van gegevens over antimicrobiële consumptie bij de mens (2): verslag over het verband tussen indicatie/diagnose en DGH (zie AM-DIA-project)	H	SCIENSANO*	RIZIV	Federaal	déc-22	Actie 45d.;			
	Integratie van gegevens over antimicrobiële consumptie bij de mens (3): Totale inname in de ambulante zorg	H			Federaal	déc-20	Actie 45d.; Betere gegevensstromen die rapportage in J+1 mogelijk maken			
	Resistentie bij zoönotische bacteriën: trends in salmonellaresistentie	H/A	SCIENSANO*	NRC Salmonella, NRL AMR	Federaal	2021	Actie 45d.; Toegankelijkheid van gegevens van NRC's en NRL's			
	Resistentie bij zoönotische bacteriën: trends in campylobacterresistentie	H/A		NRC Campylobacter, NRL AMR	Federaal	déc-20	Actie 45d.; Toegankelijkheid van gegevens van NRC's en NRL's			
	Resistentie bij indicatorbacteriën. Voor Gram negatief: Resistentie in E. coli-indicator bij dieren, incl. uitgebreid spectrum beta-lactamase (ESBL)-AmpC- en carbapenemase-producerende E. coli in voedselproducerende dieren en voedsel afkomstig van vee	A	SCIENSANO*	NRL AMR/FAVV	Federaal	2021	Actie 45d.;			
	Resistentie bij indicatorbacteriën (2): Integratie van resistentiescreening E. Coli-indicator bij mens en milieu	H/E	SCIENSANO*	Nog te bepalen (NRC AMR?)	Federaal	2023	Actie 45d.; Afhankelijk van de succesvolle uitvoering van aanbevelingen 44 en 46: Opzetten van een surveillance van de E. coli-indicator bij mensen en in oppervlaktewateren			
	Resistentie bij indicatorbacteriën (3): Voor Gram positief: met inbegrip van, maar niet beperkt tot Enterococci/MRSA bij dieren	A	SCIENSANO*	NRL AMR/FAVV	Federaal	2021	Actie 45d.;			
	AMR bij dierlijke pathogenen: Implementatie van de resultaten van de geplande besprekingen op EU-niveau over opname van monitoring van dierlijke pathogenen	A	SCIENSANO*	FAVV, privélabo's, NRL AMR,	Federaal	2023	Actie 45d.; Afhankelijk van de succesvolle uitvoering van acties 40c. en 41c. betreffende de totstandbrenging en uitvoering van resistentie monitoring voor bacteriële pathogenen bij voedselproducerende dieren en gezelschapsdieren. De gegevens worden gerapporteerd volgens beschikbaarheid.			
Resistentie bij menselijke pathogenen. Opname van AMR-gegevens over ESKAPE-pathogenen in de ziekenhuissector uit de EARS-BE-studie en verplichte AMR-surveillances (zie KB (c-2015 - 24034 van 8 januari 2015, BS 27/1/2015 - art. 5, p. 7134), incl. de beschikbare AMR-gegevens over Clostridium difficile, Neisseria Gonorrhoea en Mycobacterium tuberculosis.	H	SCIENSANO*	SCIENSANO, betrokken NRC's, FARES/VRGT	Federaal	2021	Actie 45d.				

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
	Resistentie bij menselijke pathogenen (2): AMR in de ambulante sector en langdurige zorginstellingen	H	SCIENSANO*	NRC AMR?	Federaal	2023	Actie 45d.: Beperkte gegevens die al beschikbaar zijn door de deelname van privélabo's aan EARS-BE. Verdere uitvoering is afhankelijk van aanbeveling 47: Ontwikkeling van epidemiologische surveillance van AMR en zorginfecties in de ambulante sector, thuiszorgsector en de sector van langdurige zorginstellingen.			
	Resistentie bij menselijke pathogenen (3): Integratie van beschikbare gegevens over AMR bij schimmels en virussen, afgeleid van specifieke NRC's.	H	SCIENSANO*	betrokken NRC's	Federaal	2023	Actie 45d.; Afhankelijk van de voltooiing van aanbeveling 50: Officiële controles invoeren op de resistentie tegen antifungale en antivirale middelen bij dieren en mensen.			
	Rapport over het verband tussen DGH en AMR in en tussen de verschillende sectoren. Deze analyse kan gebaseerd zijn op de JIACRA-methodologie.	H/A	SCIENSANO*	AMCRA/FAVV/FAGG	Federaal	2023	Actie 45d.			
46. Opzetten van interactieve dashboards over AMR en AMU in zowel de menselijke als de veterinaire sector op een specifieke website	46a. Lancering en onderhoud van een online platform voor eenvoudige en intuïtieve toegang tot wereldwijde en sectorspecifieke gegevens over AMR en AMU	H/A	SCIENSANO*	Communicatie / IT-diensten, SCIENSANO, AMCRA	Federaal	2024	Ontwikkeling van een gecentraliseerde website over AMR en AMU	One health (interactief) verslag over AMR & AMU		

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
Krachtlijn 5: Audits en controles: versterkte audits en controles om de opvolging van de maatregelen ter bestrijding van de antimicrobiële resistentie te bevorderen										
47. Audits en validatie van de ziekenhuisgegevens	47a. Opstellen en uitvoeren van meerjaren auditprogramma binnen programma audit ziekenhuizen FOD-RIZIV-FAGG met betrekking tot de gegevens die door de ziekenhuizen aan de federale overheid worden doorgegeven. Inclusief rapportering met het doel de kwaliteit van de zorg te verbeteren, alsook het interne gebruik van de gegevens met het oog op de verbetering van de zorgkwaliteit.	H	RIZIV	DGGS FAGG BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal	permanent			Auditrapporten	
	47b. Een kader voor validatie van de aan de gezondheidsautoriteiten gerapporteerde gegevens ontwikkelen en implementeren, bijvoorbeeld door middel van peer audits tussen ziekenhuizen.	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid Sciensano	Federaal	2022			Haalbaarheidsverslag Bezoekverslag	
48. Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor toezicht in de ambulante praktijk	Te bepalen in samenwerking met de deelstaten	H	Deelstaten FOD/Federaal	DGGS RIZIV	Federaal/Deelstaten	2024				
49. Betere praktijken voor het spenen aanmoedigen en toezien op de naleving van de wetgeving inzake dierenwelzijn	Raadpleging van de administraties op gewestelijk niveau	A	AMCRA	Gewesten	Deelstaten	2021		een betere naleving van het dierenwelzijn stimuleren	# vergaderingen	notulen van de vergaderingen
50. De officiële controles in de dierlijke sector garanderen en waar nodig aanscherpen	50a. Een CL bijhouden voor de controles op de naleving van KB 21/07/2016 en deze bijwerken	A	FAVV, FAGG		Federaal	2020-2024	Alleen wettelijk vastgelegde maatregelen kunnen worden gecontroleerd	kwaliteit van de controles verbeteren	aantal evaluaties van CL/aantal updates	verslagen van TOC, FAVV-intranet
	50b. De kennis van de controleurs op peil houden door middel van vorming	A	FAVV, FAGG		Federaal	2020-2024		kwaliteit van de controles verbeteren	aantal opgeleide controleurs/inspecteurs	FAVV/FAGG jaarverslag over opleidingen
	50c. Onregelmatigheden bij het kwalitatieve en kwantitatieve gebruik van AB opsporen	A	FAVV, FAGG		Federaal	Nog te bepalen	criteria/limieten voor "regelmatig" kwalitatief en kwantitatief gebruik	misbruik van antibiotica door dierenartsen op basis van vrijheid van behandeling aanpakken	onregelmatigheden vastgesteld bij landbouwbedrijven/dierenartsen	resultaten van controles FAGG/FAVV
	50d. Een nieuw instrument ontwikkelen en in gebruik nemen om het gebruik van de cascade te evalueren	A	FAGG		Federaal	Nog te bepalen		De controle en opsporing van misbruik/overmatig gebruik van de cascade aanscherpen	Nog te bepalen	Nog te bepalen
	50e. Het effect van het verminderde gebruik van AB op de gezondheid en het welzijn van dieren opvolgen	A	FAVV	Gewesten	Federaal/Deelstaten	Nog te bepalen	criteria m.b.t diergezondheid en -welzijn tool om diergezondheid en/of dierenwelzijn te monitoren (zie ILVO)	Resultaten maken deel uit van de evaluatie van het programma om de maatregelen/het programma dienovereenkomstig bij te sturen.	monitoringresultaten	jaarverslag?

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
51. Versterking van controles en toezicht op de distributie van antimicrobiële geneesmiddelen	Versterking van controles en toezicht op illegale online verkoop ("e-commerce") van antimicrobiële geneesmiddelen	H/A	FAGG	Politie, grensautoriteiten, officier van justitie	Federaal	Eerste fase 2020-2021 Tweede uitvoerende fase: 2022-2024	Betere kennis en analyse van het probleem; bepaling van hulpmiddelen en budget; Begin van de samenwerking met de betrokken partijen	Bepalen van het actieveld en beschikken over een inventaris van de hoge risico websites mbt de illegale online verkoop van antimicrobiële geneesmiddelen, aangezien dit kan leiden tot de onnodige consumptie van antimicrobiële geneesmiddelen. Mogelijkheden uitwerken tot sensibilisering van de bevolking.	Strategisch plan ontwikkelen met concrete doelstellingen om de controle van illegale online verkopen te verbeteren + eventuele sensibilisering van de bevolking uit te werken.	Actieplan opgesteld; indicatoren zullen aldus blijken uit het strategisch uitgewerkt plan.

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
-------------------------------	----------	---	--	-------------------------------	---------------------	---------------------------------------	---	-------------------	------------------------------------	--------------------------------

Krachtlijn 6: Bewustwording en opleiding: gepaste acties rond communicatie en bewustwording en betere professionele opleidingen om iedereen, in zijn domein en naargelang zijn context, actor te maken in de strijd tegen antimicrobiële resistentie

52. Basis- en middelbare scholen bewustmaken rond preventie en bestrijding van infecties	52a. Nagaan hoe de doelstelling van bewustmaking inzake infectiepreventie en -bestrijding kan worden geïntegreerd in de basis- en middelbare scholen.	H/A/E	Gemeenschappen		Deelstaten			Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Verslag opmaken over de integratie van de bewustmaking rond infectiepreventie en -bestrijding in scholen.	
	52b. Ter beschikking stellen van instrumenten voor actoren binnen het onderwijs (in het basis- en middelbaar onderwijs) rond bewustmaking/opleiding rond preventie en bestrijding van infecties.	H/A/E	Gemeenschappen		Deelstaten			Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Beschikbare instrumenten.	
53. De integratie van opleidingen in het hoger onderwijs (in richtingen die verband houden met de gezondheid van mens, dier en milieu) gericht op de preventie en bestrijding van infecties en het beheer van antimicrobiële middelen, via een "One Health"-aanpak	53a. Ontwikkeling van een basisopleidingsmodule over de preventie en bestrijding van infecties en het beheer van antimicrobiële middelen in het kader van de studies, via een "One Health"-aanpak, met verwijzing naar de bestaande BAPCOG- en AMCRA-tools	H/A/E	FOD DVZ	BAPCOG- DGGS (inhoud menselijke gezondheid)/AMCRA (inhoud dierlijke gezondheid)/ DGZ/ARSIA (veehouders)netwerk van universiteiten/hogescholen, Belgisch 'One Health'-netwerk/ FOD - DG EM	Federaal	2022		Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Percentage scholen dat een AMR-module in het schoolprogramma heeft opgenomen	Enquête
	53b. Bewustmaking van de hogere onderwijsinstellingen	H/A/E	FOD-DG APF, Gemeenschappen, BAPCOG - Menselijke gezondheid	ARES+VLHORA/ VLIR + CRef/ Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) / Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België	Federaal/Deelstaten	2022		Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Brieven/vergaderingen	
	53c. Bewustmaking van de professionele adviesraden	H/A/E	DGGS		Federaal	2022		Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Op de agenda van de vergaderingen van de professionele adviesraden	
	53d. Lancering van een "antibiotic guardian"-label voor de universiteiten die de module aanbieden	H/A/E	FOD DVZ	BAPCOG - Menselijke gezondheid	Federaal	2024		Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Percentage universiteiten/hogescholen met label	Enquête
54. Professionele zorgverleners aanmoedigen om een voortgezette opleiding te volgen die gericht is op	54a. Opleidingen over deze thema's opzetten: rationeel gebruik van antimicrobiële middelen en interventies gericht op de psychologische, sociale en institutionele determinanten van gedragsverandering (bijv. GRACE voor huisartsen)	H/A/E	FOD DVZ	BAPCOG (inhoud menselijke gezondheid)/AMCRA (inhoud dierlijke gezondheid) 'Opleidingsinstellingen; Professionele adviesraden; Adviesorganen; DGGS; RIZIV, BAPCOG/AMCRA, FAGG ebpractienet, bemedtech	Federaal	2022		Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	opleidingsaanbod	Enquête
	54b. Deelname aan opleidingen voor de preventie van infecties en het beheer van antimicrobiële middelen aanmoedigen, met name door de vaststelling van hoge creditpunten	H	RIZIV	/	Federaal	2020	Beschikbaarheid van opleidingen • Akkoord accrediteringsstuurgroep, ev op voorstel NRKP • Akkoord Medicomut voor structurele wijzigingen	verhogen van de kennis van artsen mbt correct antibioticagebruik / sensibilisatie	Volgpercentage opleidingen	cijfers RIZIV
	54c. Deelname aan opleidingen voor de preventie van infecties en het beheer van antimicrobiële middelen aanmoedigen, met name door de vaststelling van hoge creditpunten voor dierenartsen	A	FOD-DG APF/ AMCRA	Orde van Dierenartsen	Federaal	2021	Beschikbaarheid van opleidingen	Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Volgpercentage opleidingen	cijfers van de Orde

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
preventie en antimicrobiële resistentie, via een "One Health"-aanpak	54d. Deelname aan opleidingen en het beheer van antimicrobiële middelen aamoedigen, eventueel door de invoering van een (hernieuwbare) verplichte opleiding voor veehouders die een begeleidingscontract hebben en die dus een reserve aan antibiotica in hun bedrijf kunnen aanleggen.	A	FOD-DG APF/ AMCRA	Landbouworganisaties	Federaal	2024	Beschikbaarheid van opleidingen	Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Volgpercentage opleidingen	door landbouworganisaties of andere toezichhoudende instanties verstrekte cijfers
	54e. Deelname aan opleidingen voor de preventie van infecties en het beheer van antimicrobiële middelen aamoedigen door dit thema onder de aandacht te brengen van ziekenhuisapothekers	H	DGGS	BAPCOC - Menselijke gezondheid	Federaal	2021	Beschikbaarheid van opleidingen	Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Volgpercentage opleidingen	cijfers DGGS
	54f. Deelname aan opleidingen voor de preventie van infecties en het beheer van antimicrobiële middelen aamoedigen door dit thema onder de aandacht te brengen van officina-apothekers	H/A	DGGS	FAGG (DG Inspectie - aflevering) - APB (Algemene Pharmaceutische Bond) - BAPCOC - Menselijke gezondheid ebracticienet	Federaal	2022	Publicatie van KB - Beschikbaarheid van opleidingen	Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Volgpercentage opleidingen	cijfers FAGG
	54g. Samenwerkingsverbanden ontwikkelen met beroepsverenigingen en wetenschappelijke verenigingen ter ondersteuning van opleiding van professionele zorgverleners en de implementatie van praktijkrichtlijnen in verband met AMS, AMR en IPC.	H	DGGS	beroepsverenigingen en wetenschappelijke genootschappen BAPCOC - Menselijke gezondheid ebracticienet	Federaal	2021	Beschikbaarheid van opleidingen	Kennis aanscherpen en gedrag verbeteren	Publicaties en interventies bij beroepsverenigingen	cijfers DGGS
55. Beter feedback en communicatie met stakeholders	55a. Jaarlijkse informatiedag voor stakeholders - veterinaire sector	A	AMCRA/FAVV/FAGG	Sciensano, DGZ/ARSIA, FOD VVVL	Federaal	aan de gang --> 2024	beschikbaar budget Agentschap	ondernomen acties en bereikte resultaten, trends enz. aantonen	Agenda van de informatiedag	Evaluatie in vergadering van stuurgroep covenant AB
	55b. Resultaten van antibiotica resistentie toegankelijk(er) maken voor dierenartsen en landbouwers	A	Di: AMCRA? One-health: Sciensano?	FAVV, Sciensano,	Federaal		financiering	actuele informatie verstrekken aan landbouwers en dierenartsen	Operationele tool # hits	Feedback van dierenartsen en veetelers
56. Bewustmaking bij dierenartsen, landbouwers, industrie en winkeliers	Taak toewijzen aan AMCRA	A	FAVV, FAGG,	AMCRA	Federaal	aan de gang	financiering	Verantwoording, kennis enz. vergroten	Lijst van activiteiten	Jaarlijks activiteitenverslag
57. Antimicrobiële stoffen beter recupereren om het risico op zelfmedicatie en milieuvuiling te verminderen.	57a. Burgers er attent op maken dat het nuttig is om ongebruikte producten terug te brengen naar de apotheek. Communicatie via gemeenten, apotheken, artsen, ... Ook bewustmaking van veehouders en dierenartsen.	H/A/E	FAGG (coördinatie)	FOD Gewesten en gemeenschappen (afvalinzameling en bewustmaking) Farmaceutische industrie	Federaal/Deelstaten	Meerdere jaren	Idealiter zou een systeem moeten worden opgezet waarbij geneesmiddelen buiten in een box aan de apotheek worden ingezameld, zoals dat in Italië al bestaat.	Antimicrobiële stoffen beter recupereren en recycleren om milieurisico's te verminderen.	Bewustmakingscampagne uitgevoerd	
58. Een werkgroep opzetten voor de communicatie over AMR als onderdeel van een "One Health"-aanpak	communicatieactoren van de federale (FOD VVVL, FAVV, RIZIV, FAGG, Sciensano) en gefedereerde overheden (gemeenschappen, gewesten) alsook andere structuren die betrokken zijn bij AMR (AMCRA, BAPCOC). 58b. Een werkmethode bepalen (plan van aanpak, rollen en verantwoordelijkheden, procedures, doelstellingen, planning, keuze van samenwerkingsplatform).	H/A/E	FOD VVVL	FAVV, RIZIV, FAGG, Sciensano, Gemeenschappen, Gewesten, AMCRA, BAPCOC	Federaal/Deelstaten	2021	Beschikbaar personeel			

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
59. De te bepalen communicatiestrategie optimaliseren en de juiste communicatiekanalen kiezen door een algemeen overzicht te krijgen van de verschillende uitgevoerde (inter)nationale acties	59a. De resultaten verzamelen van eerdere nationale campagnes en de jaarverslagen van BelVetSac (Belgian Veterinary Surveillance of Antibiotic Consumption) - aantal jaren nog te bepalen (criteria: significante daling van het antibioticagebruik/gedragsverandering). 59b. Elke organisatie die deelneemt aan de WG neemt contact op met haar internationale tegenhangers om hun acties en evaluaties te verzamelen (waarbij wordt aangetoond of de actie wel of niet doeltreffend is gebleken) 59c. Een internationaal netwerk uitbouwen en in stand houden voor de uitwisseling van informatie over (lopende en toekomstige) communicatiecampagnes en resultaten 59d. Een overzicht opstellen van bestaande nationale en internationale campagnes die tot een verminderd gebruik en een gedragsverandering hebben geleid 59e. Doeltreffende en originele ideeën en benaderingen bundelen	H/A/E	FOD VVVL	FAVV, RIZIV, FAGG, Sciensano, Gemeenschappen, Gewesten, AMCRA, BAPCOC	Federaal/Deelstat en	2020	Budget + personeel			
60. Een strategie uitstippelen zodat de werkgroep effectief kan bijdragen aan de verwezenlijking van de prioritaire operationele doelstellingen van het NAP	60a. De prioriteit van de doelstellingen van het NAP bepalen op basis van de meerwaarde die communicatie kan hebben voor hun verwezenlijking 60b. De prioritaire doelgroepen valideren die de experts van de andere werkgroepen hebben bepaald volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP 60c. De gewenste resultaten (gedragsverandering, uitbreiding van kennis, ...) valideren die de experts van de andere werkgroepen voor iedere doelgroep hebben bepaald 60d. De belangrijkste prioritaire boodschappen voor iedere doelgroep formuleren in samenwerking met de experts van de andere werkgroepen 60e. Samen met de experts van de andere werkgroepen de meest geschikte communicatieactoren/contactpunten voor elke doelgroep bepalen	H/A/E	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Federaal/Deelstat en	2020	Budget + personeel			
61. Een communicatieplan opstellen dat moet worden uitgevoerd op basis van de resultaten van de vorige doelstelling en met een optimale inzet van middelen	61a. De vorm van de boodschap afstemmen op maat van iedere doelgroep 61b. Afhankelijk van het toegewezen budget de communicatiekanalen, de frequentie van de communicatie en de verwachte doeltreffendheid voor iedere doelgroep voorstellen 61c. Toezien op de coherentie (zowel qua inhoud als qua vorm) van alle voorgestelde acties als onderdeel van een "One Health"-aanpak 61d. Vaststellen welke acties kunnen worden uitgevoerd 61e. Een globale planning voor het communicatieplan opstellen 61f. Een verspreidingsplan/mediaplan opstellen op basis van het communicatieplan 61g. Het communicatieplan voorstellen en door de Coördinatieraad AMR laten valideren	H/A/E	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Federaal/Deelstat en	2020-2021	Budget + personeel			

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
62. Het communicatieplan opstellen	62a. Afhankelijk van het toegewezen budget een overheidsopdracht lanceren om een ontwerp bureau te kiezen dat de algemene "look & feel" van de communicatieproducten zal uitwerken 62b. Het agentschap ondersteunen bij de uitwerking van communicatiemateriaal, met inbegrip van validatie door de Coördinatieraad AMR	H/A/E	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Federaal/Deelstat en	2020-2021	Budget + personeel			
63. De doeltreffendheid van de communicatieacties (van het communicatieplan) evalueren.	63a. Voordat de eerste communicatieactie van start gaat, moeten de criteria (KPI's) worden vastgesteld die beschikbaar en relevant zijn voor de evaluatie 63b. Voordat de eerste communicatieactie van start gaat, moet een stand van zaken worden opgemaakt in verband met het antibioticagebruik in de drie domeinen 63c. Eén jaar nadat de eerste communicatieactie van start is gegaan, moet een stand van zaken worden opgemaakt in verband met het antibioticagebruik in de drie domeinen	H/A/E	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Nog te bepalen volgens de geselecteerde doelstellingen van het NAP	Federaal/Deelstat en	2021-2024	Budget + personeel			

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstat en	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)	
Krachtlijn 7: Kwantificeerbare en meetbare doelstellingen opstellen om het antibioticagebruik terug te dringen											
64. Indicatoren van de pijler Humaan	64a. Verbruik - Ambulante zorg: De implementatie van de verschillende maatregelen beschreven in het NAP-AMR beoogt een geleidelijke daling van 5-10% per jaar van het totale AB-verbruik om te komen tot een globale daling van 40% ten opzichte van 2017. Daling van het verbruik van chinolonen: < 5% van het totale AB-verbruik. Voortdurende verbetering van de kwaliteit van het voorschrift (afname van het voorschrijven van breedspectrum-AB's ten aanzien van het totaal aantal AB's; stijging van de verhouding amoxicilline/amoxicilline-clavulaanzuur van 50/50 in 2017 naar een streefwaarde van 80/20).	H	DGGS	Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid RIZIV Deelstaten	Federaal/Deelstat en	2021					
	64b. Verbruik- ziekenhuizen: - een geleidelijke daling van het totale antibioticaverbruik; - een daling van het gebruik van breedspectrum antibiotica ten opzichte van het totale antibioticaverbruik, en een toename van het voorschrijven van smalspectrum antibiotica met 3% (op basis van de AWaRe classificatie van de WHO)										
	64c. Infecties en resistentie in ziekenhuizen - een globale afname van ernstige zorginfecties (katheter-gerelateerde sepsis); - een structurele indicator met betrekking tot de investeringen op federaal niveau en op niveau van de ziekenhuizen in dit domein	H	DGGS	Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid RIZIV	Federaal	2021					
64d. Naleving van de handhygiëne - een verbetering van de compliance van handhygiëne naar 75%;											
64e. Monitoring bacteriële resistentie: - E. coli resistentie tegen 3de generatie cefalosporines en fluorquinolonen, - K. pneumoniae resistentie tegen carbapenems	H	DGGS	Sciensano BAPCOC - Menselijke gezondheid Deelstaten	Federaal/Deelstat en	2021						
65. Meetbare nationale doelstellingen bepalen in verband met het gebruik van antimicrobiële stoffen in de dierlijke sector	65a. Nationaal algemeen gebruik van AB max. 50 mg/kg (65% vermindering vanaf 2011) - reductiepad en definitieve reductie op basis van sector	A	AMCRA	Leden van het beheerscomité	Federaal	2024	Voor implementatie: nieuw antibioticaconvenant + stuurcomité	Een minimaal en verstandig gebruik van AB stimuleren	Gegevens Sanitel-Med Gegevens BelVet-Sac	Openbaar jaarverslag BelVet-Sac jaarrapport	
	65b. Gebruik van colistine: max. 1 mg/kg	A	AMCRA	Leden van het beheerscomité	Federaal	2024	Voor implementatie: nieuw antibioticaconvenant + stuurcomité	Een minimaal en verstandig gebruik van colistine stimuleren (menselijke CIA)	Gegevens Sanitel-Med Gegevens BelVet-Sac	Openbaar jaarverslag BelVet-Sac jaarrapport	
66. Meer op maat gesneden sectorspecifieke doelstellingen bepalen voor een verminderd antibioticagebruik in de dierlijke sector	Doelstellingen voor iedere sector vastleggen om meetbare nationale doelstellingen te halen	A	AMCRA	Leden van het beheerscomité	Federaal	2021	Voor implementatie: nieuw antibioticaconvenant + stuurcomité	Betere verantwoording en haalbaarheid	Publicatie van doelstellingen	Jaarlijks openbaar verslag	

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
-------------------------------	----------	---	--	-------------------------------	---------------------	---------------------------------------	---	-------------------	------------------------------------	---------------------------------

Krachtlijn 8: Innovatief en doelgericht onderzoek: doelgerichte en innoverende onderzoeksprojecten voor meer doeltreffende controlemaatregelen en een beter begrip van de overdrachtsbronnen van resistente micro-organismen tussen mens, milieu, voedselketen en dierpopulaties

67. De prioritaire onderzoeksbehoeften vaststellen in verband met de bestrijding van AMR voor België, als onderdeel van een "One World One Health"-aanpak.	Aanbevelingen opstellen voor prioritaire onderzoeksdomeinen/activiteiten in verband met de bestrijding van AMR voor België, als onderdeel van een "One World One Health"-aanpak.	H/A/E	Wetenschappelijke Raad AMR		Federaal	2020-2024 (jaarlijks)	Oprichting van een Wetenschappelijke Raad	Werkingsbudget	Aanbevelingen voor prioritaire onderzoeksactiviteiten	
68a. De nodige onderzoeksbudgetten uittrekken en/of deelnemen aan Europese/internationale onderzoeksprojecten		H/A/E	Alle betrokken Belgische partners: FOD VVVL (meer bepaald contractueel onderzoek DG APF), RIZIV, FAGG, FAVV, Sciensano, AVIQ, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Brussel-Hoofdstad, Agentschap Zorg en Gezondheid, Duitstalige Gemeenschap DGOV, Vlaamse Milieumaatschappij, Waalse Overheidsdienst, Leefmilieu Brussel, AMCRA, Beheercomité van de Antibioticaconvenant voor de dierlijke sector, TC-MDRO, OST, NAC, MTAB, RAG/RMG.		Federaal/Deelstaten	2020-2024		Budget van de verschillende partners		
68b. Samenwerking stimuleren tussen de Belgische onderzoeksinstituten die actief zijn in het domein van AMR		H/A/E	Wetenschappelijke Raad AMR / Sciensano	Belgische onderzoeksinstituten die actief zijn in het domein van AMR	Federaal	2020-2024		Werkingsbudget		
68c. De prioritaire onderzoeksbehoeften binnen Belgische of internationale onderzoeksprogramma's verdedigen		H/A/E	FOD / Sciensano	BELSPO, Horizon 2020/Horizon Europe, andere Europese programma's (bijv. gezondheidsprogramma/gezondheidscomponent van het ESF+-programma, SRSS, LIFE, Digital Europe...), andere internationale programma's (bijv. OESO).	Federaal	2020-2024		Werkingsbudget	AMR-onderzoekspijlers in het kader van BELSPO-prioriteiten of andere onderzoeksprogramma's	

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actieberek (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opvolging van de indicator(en)
68. Onderzoeksprojecten financieren of stimuleren om hiaten in de kennis met betrekking tot AMR op te vullen en te zorgen voor een doeltreffende uitvoering van het beleid ter bestrijding van AMR, in overeenstemming met de "One Health"-aanpak	68d. Karakterisering van de Belgische situatie op het gebied van resistentie tegen schimmeldodende stoffen om een rationeel gebruik van schimmeldodende middelen te stimuleren en hun vrijgave in het milieu te beperken. Monitoring van de situatie in België op het gebied van resistentie tegen schimmeldodende stoffen. Wat is het resistentiepercentage bij <i>Aspergillus fumigatus</i> en welke resistentiemechanismen spelen hierbij een rol? Het ontstaan van resistentie bij mensen, dieren en de vrijgave van geneesmiddelen in het milieu onderzoeken en de situatie toetsen aan de beschikbare internationale gegevens. Hoe verhouden deze percentages zich met de rest van de wereld? Het in kaart brengen van de prevalentie van resistente isolaten bij mens, dier en milieu bevordert een beter begrip van de dynamische processen die leiden tot aanpassing aan milieudruk en de evolutie van de biodiversiteit als gevolg van het gebruik van pesticiden. Is er bewijs voor de milieuroute van resistentie? Is het nodig om aanbevelingen op te stellen?	E	Sciensano	FOD (DGAPF) Gewesten? (Voor sommige gegevens die nodig zijn voor het project)	Federaal/Deelstaten	Doctoraatsproject van 4 jaar (vanaf eind 2019) Surveillance vanaf 2023 indien relevant	De isolatie van resistente <i>Aspergillus fumigatus</i> isolaten in het Belgische milieu (identificatie van 'Hot Spots' - grootschalig gebruik van azolen in het Belgische milieu?)	De ontwikkeling van aanbevelingen zal beleidsmakers in staat stellen om passende maatregelen te nemen om een duurzaam ecosysteem in stand te houden en de risico's voor de volksgezondheid en de gezondheid van dieren tot een minimum te beperken.	Gedurende een periode van 4 jaar zullen (resistente) <i>Aspergillus fumigatus</i> isolaten bij Me, Di en Mi worden verzameld en zal hun antifungale ontvankelijkheidsprofiel worden onderzocht. Aan het eind van de studie zal een globale analyse en interpretatie van de gegevens en, indien beschikbaar, een vergelijking met de internationale gegevens worden uitgevoerd. Tot slot worden er richtlijnen opgesteld voor het rationele gebruik van azoolfungiciden in het Belgische milieu.	De voortgang van het onderzoeksproject zal regelmatig worden voorgelegd aan een specifieke projectraad en adviescommissie om te zorgen voor een uitgebreide en geïntegreerde follow-up van de verkregen resultaten.
	68e. Sciensano interne financiering beleidsondersteunend onderzoek naar AMR (2 onderzoeksprojecten)	H/A	Sciensano		Federaal	2020-2024		De kennis voor de bestrijding van AMR verdiepen	Projectverslagen en opvolging	
	68f. Onderzoek naar de oorzaken van de hoge prevalentie van fluoroquinolone resistentie bij braadkippen	A	FOD (contractueel onderzoek)		Federaal	2022		De kennis voor de bestrijding van AMR verdiepen	Projectverslagen en opvolging	
	68g. Snelle antimicrobiële resistentiebepaling d.m.v. MBT-ASTRA bij bacteriële pathogenen van long en uier bij runderen	A	FOD (contractueel onderzoek)		Federaal	2020		De kennis voor de bestrijding van AMR verdiepen	Projectverslagen en opvolging	
	68h. Opduiken of afname van klassieke beta-lactamases (BLAC), van cefalosporinases (BLAAMP), van uitgebreid spectrum beta-lactamases (BLAESBL), en van carbapenemases (BLACPE) bij coliforme enterobacteriaceae van runderen: identificatie van de coderende genen en neutralisatie via antilichamen	A	FOD (contractueel onderzoek)		Federaal	2020		De kennis voor de bestrijding van AMR verdiepen	Projectverslagen en opvolging	
	68i. Antibioticaresiduen, antibioticaresistente bacteriën en antibioticaresistentiegenen in mest, bodem en plant en de mogelijke blootstelling voor de mens	A/E	FOD (contractueel onderzoek)		Federaal	2021		De kennis voor de bestrijding van AMR verdiepen	Projectverslagen en opvolging	
	68j. Studie van de zuiverheid van voedingsenzymen voor de ontwikkeling van algemene zuiverheidscriteria voor levensmiddelen enzymen (SPECENZYM-onderzoeksproject), inclusief de identificatie van de aanwezigheid van genetisch gemodificeerde micro-organismen die antibioticaresistentiegenen bevatten.	A	FOD (contractueel onderzoek)		Federaal	2020		De kennis voor de bestrijding van AMR verdiepen	Projectverslagen en opvolging	
	68k. Onderzoek naar de impact van het gebruik van actieve biociden (antimicrobiële stoffen) op de ontwikkeling van resistentie bij micro-organismen. Deze studie zal de vorm aannemen van een diepgaand en gedetailleerd overzicht van de beschikbare wetenschappelijke literatuur over het onderwerp gedurende 20 jaar.	H/E	FOD DGEM		Federaal	2020 - 2021	/	De kennis voor de bestrijding van AMR verdiepen	Rapport met een gedetailleerde en diepgaande analyse van de belangrijkste verkregen resultaten	

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
Krachtlijn 9: Economische en institutionele context: een economische en institutionele context ontwikkelen die bevorderlijk is voor investeringen en de ontwikkeling van producten en middelen voor de bestrijding van antimicrobiële resistentie										
69. Passende economische modellen in kaart brengen en bevorderen die de ontwikkeling van nieuwe antimicrobiële stoffen en de gegarandeerde beschikbaarheid van 'oude', reeds bestaande antibiotica op de markt ondersteunen, met aandacht voor antibiotica stewardship voor een verstandig gebruik, efficiëntie en betaalbaarheid van antibiotica	69a. Samenwerking op Europees vlak (bijv. via een multidisciplinaire internationale taskforce) om de blijvende en duurzame beschikbaarheid van oude en innovatieve antibiotica op de markt te garanderen.	H	FAGG	RIZIV, kabinet, Europese Commissie, EMA, Europese lidstaten/autoriteiten	Federaal	2022-2024	Politiek draagvlak op Europees niveau	Het aanpassen van de prijssetting van bepaalde antibiotica, alsook het instellen van bepaalde incentives, zal het commercialiseren van antibiotica 'attractiever maken', wat leidt tot een groter aanbod op de markt.	Een samenwerkingsverband werd op punt gesteld.	
	69b. Analyse van bestaande economische modellen en prijssetting antibiotica en eventuele mogelijke incentives.	H	Nog te bepalen	RIZIV, FOD Economie, FAGG, KCE (?)	Federaal	2020-2023	Beschikbaarheid info		De analyse is gebeurd.	
	69c. Kijken naar andere Europese landen hoe registratie en terugbetaling van AB daar verlopen + hoe het wettelijk geregeld is.	H	RIZIV, FAGG	Nog te bepalen	Federaal	2020-2023	Beschikbaarheid netwerk waarin dergelijke info kan worden uitgewisseld		De gegevens m.b.t. registratie en terugbetaling in andere landen zijn verzameld.	
70. Economische stimulansen om het gebruik van antibiotica in de dierproductiesector terug te dringen --> Het gebruik van antibiotica als middel om de dierproductie op te drijven overbodig maken --> Structurele maatregelen - betere prijzen voor dierlijke producten --> internationaal 'level playing field'	Raadpleging van de betrokken federale en gewestelijke overheden en stakeholders (incl. voedselhandelaars en verwerkers)	A	AMCRA	FAVV, stakeholderverenigingen, gewesten, FOD Economie	Federaal	2021-2024		De betrokkenheid van alle sectoren/niveaus bij AMR-activiteiten vergroten	# vergaderingen	Jaarlijks activiteitenverslag AMCRA
71. De milieurisicobeoordeling van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik op EU-niveau ondersteunen.	De ontwikkeling van milieumonografieën voor diergeneesmiddelen bevorderen. Voortdurende actie, lang maar doorlopend proces. Er is op Europees niveau een wil om milieumonografieën voor diergeneesmiddelen te ontwikkelen.	A/E	FAGG	FOD (DGAPF pesticiden)	Federaal	2020-2024	Een wettelijk kader opzetten voor de uitwisseling van vertrouwelijke gegevens (dit systeem is al goed ingeburgerd voor pesticiden).	De milieurisicobeoordeling van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik op EU-niveau ondersteunen.	Actieve deelname aan EU-commissies.	
72. Het niveau van milieupertise verhogen in de Europese commissies en netwerken die betrokken zijn bij de milieurisicobeoordeling van geneesmiddelen	Het EU-dossier "Strategic approach to Pharmaceuticals in Water" aansturen	E	Vlaams gewest	Alle leden van de CCIM-groep	Deelstaten	2020-2024				
73. Het niveau van milieupertise in België verhogen in instellingen die betrokken zijn bij de milieurisicobeoordeling van geneesmiddelen.	Aanwerving van specifieke ERA expertise binnen nationale agentschappen in combinatie met meer doorgedreven training. Momenteel is er geen ERA expert groep op EMA niveau voor humane geneesmiddelen. De vraag is of een dergelijke groep die specifieke producten op Europees niveau kan bespreken aangewezen is. Quid samenwerking met veterinaire EMA assessoren. Het dient vermeld te worden dat ERA voor humane geneesmiddelen geen deel uitmaakt van de benefit risk assessment en dat dit nog steeds wordt ondersteund.	H/E	FAGG		Federaal	2020-2024				

Operationele doelstelling(en)	Actie(s)	Actiebereik (gezondheid mens / dier / milieu)	Verantwoordelijke entiteit voor de actie	Andere deelnemende entiteiten	Federaal/Deelstaten	Planning voor uitvoering van de actie	Voorwaarde voor uitvoering van de actie	Doel van de actie	Indicator(en) van de actie (SMART)	Opgvolging van de indicator(en)
Krachtlijn 10: Internationale samenwerking: internationaal samenwerken om actief bij te dragen aan het behalen van de internationale AMR-doelstellingen										
74. Ontwikkeling en verdediging van een coherent en ambitieus Belgisch standpunt op internationaal niveau	74a. Coördinatie Belgisch standpunt inzake AMR. Regelmatig overleg met de Belgische vertegenwoordigers in internationale organen wordt daartoe georganiseerd. Identifieren van nationale krachtlijnen voor antimicrobiële resistentie en nationale krachtlijnen voor communicatie	H/A/E	dienst Internationale Betrekkingen FOD VVVL	Vertegenwoordigers in relevante instellingen (Europese Unie, WHO, FAO OIE, IPPC)	Federaal	2020-2024		One Voice	Organisatie overlegvergaderingen	
	74b. Verdediging van een gecoördineerd Belgisch standpunt inzake AMR. De betrokken ministers/administraties verdedigen eenzelfde ambitieuze en coherente lijn op het vlak van AMR in de diverse relevante internationale instellingen. Deze zijn in eerste instantie de Europese Unie, de WHO, het FAO en het OIE.	H/A/E	dienst Internationale Betrekkingen FOD VVVL + vertegenwoordigers in relevante instellingen (Europese Unie, WHO, FAO OIE, IPPC)		Federaal	2020-2024		Adequate vertegenwoordiging op internationaal niveau en behouden van overzicht internationale activiteiten.	BE vertegenwoordiging op internationaal niveau	
	74c. Zowel de internationale instellingen als Lidstaten gingen in de afgelopen jaren vele engagemen aan. België wil er daarom mee over waken dat AMR op de internationale agenda blijft en aangevane engagemen worden nagekomen.	H/A/E	dienst Internationale Betrekkingen FOD VVVL + vertegenwoordigers in relevante instellingen (Europese Unie, WHO, FAO OIE, IPPC)		Federaal	2020-2024		AMR blijft op de internationale agenda en aangevane engagemen worden nagekomen.	AMR op de internationale agenda van Europese Unie, WHO, FAO OIE, IPPC	
75. Ondersteuning van nationaal beleid met behulp van internationale initiatieven	75a. Deelname aan internationale studies en projecten (bijv. de European Joint Action on AMR). Via internationale samenwerking kan immers op verschillende manieren het eigen nationaal beleid kracht worden bijgezet (bijv. ontwikkeling internationale standaarden, EU projecten, studiebezoeken, opleidingen, deelname EC AMR "One Health Network"...).)	H/A/E	dienst Internationale Betrekkingen,	Sciensano, andere betrokken partners	Federaal	2020-2024	Betrokkenheid ECDC & EFSA & EMA (bijv. RONAF, TATFAR, CODEX WHO).	Deelname aan internationale studies en projecten	Adequate deelname aan internationale projecten	
	75b. Gebruikmaken van het "One Health" AMR-netwerk van de EU om de samenwerking met en tussen lidstaten op het gebied van AMR, IPC en antimicrobieel stewardship in het kader van de gezondheid van mens EN dier te verbeteren.	H/A/E	FAVV, FOD DVZ	DGZ/ARSIA, stakeholderorganisaties, dierenartsverenigingen	Federaal			Beste praktijken afleiden uit de ervaringen van andere landen om de behoefte aan antibiotica in bepaalde sectoren te verminderen	BE deelname aan vergaderingen	notulen van de vergaderingen
	75c. Ervaringen en behandelingsbenaderingen uitwisselen tussen dierenartsen in België en in andere lidstaten die voor soortgelijke uitdagingen staan, om het gebruik van CIA's in bepaalde dierproductiesectoren terug te dringen en tegelijk toe te zien op de gezondheid en het welzijn van dieren.	A	FASFC, FAMHP, AMCRA	stakeholderorganisaties, dierenartsverenigingen	Federaal			Beste praktijken afleiden uit de ervaringen van andere landen om de behoefte aan antibiotica in bepaalde sectoren te verminderen	# vergaderingen	notulen van de vergaderingen
76. Het vrijwaren van de Belgische gezondheidsveiligheid voor internationale risico's op vlak van AMR	Garanderen dat internationale alarmsignalen rond ontwikkeling en verspreiding van resistente bacteriën worden gecapteerd, doorgegeven, en waar nodig er actie wordt genomen. Centrale actoren op internationaal niveau zijn het EU Health Security Committee en ECDC, de Risk Assessment Group en de Risk Management Group op nationaal niveau.	H/A/E	dienst Internationale Betrekkingen FOD VVVL + dienst Public Health Emergencies FOD VVVL + FAVV + Sciensano	RAG/RMG	Federaal	2020-2024		Adequate verspreiding informatie	Verspreiding informatie	